

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av föreningslagen, av 14 § i företags- och organisationsdatalagen samt av religionsfrihetslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att föreningslagen ändras. Enligt propositionen ska de bestämmelser som gäller upplösning av en förening ändras och samtidigt ska det i lagen tas in bestämmelser om avregistrering för att det i framtiden ska vara lättare att hålla föreningsregistret uppdaterat. Enligt förslaget får registermyndigheten på eget initiativ vidta åtgärder för att avföra föreningar som upphört med sin verksamhet ur föreningsregistret. Genom förslaget klargörs dessutom likvidationsförfarandet när det baserar sig på ett beslut av föreningen samt ansvaret för likvidatorn och den som fått medel när en förening upplöses. I syfte att underlätta bildande av en förening och verksamheten i en förening föreslås det att föreningslagens bestämmelser om ogiltigheten av ett beslut av föreningsmötet förtydligas och att bestämmelserna om lämnande av registeranmälan förenklas. I syfte att förenhetliga regleringen föreslås det dessutom vissa mindre tekniska ändringar i företags- och organisationsdatalagen och i religionsfrihetslagen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2016.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis.....	3
1.1.1 Upplösning samt upplösning genom domstolsbeslut	3
1.1.2 Ogiltiga föreningsbeslut	6
1.1.3 Anmälan av en förening till registret.....	6
1.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	7
1.3 Bedömning av nuläget	7
1.3.1 Upplösning av en förening	7
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	9
2.1 Avförande av passiva föreningar ur föreningsregistret på registermyndighetens initiativ.....	9
2.2 Annat initiativ till upplösning och avförandet av passiva föreningar ur föreningsregistret	10
2.3 Likvidatorer och användningen av en upplöst förenings medel.	10
2.4 Ogiltiga beslut.....	11
2.5 Registeranmälningar	11
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	11
3.1 Ekonomiska konsekvenser.....	11
3.1.1 Samhälleliga konsekvenser	11
3.1.2 Konsekvenser för föreningarna	11
3.1.3 Konsekvenser för myndigheterna.....	12
3.1.4 Konsekvenser för den ekonomiska brottsligheten och den grå ekonomin	12
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	12
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	12
DETALJMOTIVERING	14
1 LAGFÖRSLAG	14
1.1 Föreningslagen.....	14
1.2 Företags- och organisationsdatalagen	21
1.3 Religionsfrihetslagen	21
2 IKRAFTTRÄDANDE	22
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	22
LAGFÖRSLAG	23
1. Lag om ändring av föreningslagen.....	23
2. Lag om ändring av 14 § i företags- och organisationsdatalagen	27
3. Lag om ändring av religionsfrihetslagen.....	27
BILAGOR.....	30
PARALLELLTEXT	30
1. Lag om ändring av föreningslagen.....	30
2. Lag om ändring av 14 § i företags- och organisationsdatalagen	37
3. Lag om ändring av religionsfrihetslagen.....	38

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

1.1.1 Upplösning samt upplösning genom domstolsbeslut

Inledning

Upplösning av en förening är enligt föreningslagen (503/1989, nedan FöreningsL) möjlig på föreningens initiativ, genom att en förening som upphört med verksamheten förklaras upplöst samt genom att föreningen upplöses genom domstolsbeslut. Domstolsbeslut fordras också när en förening förklaras upplöst.

Upplösning på eget initiativ

Enligt den gällande föreningslagen kan en förening själv besluta om upplösning av föreningen. Beslut om upplösning fattas vid föreningsmötet, om det inte har bestämts att beslutet fattas vid fullmäktigmötet (23 § 1 mom. i FöreningsL). I anslutning till upplösning av en förening föreskrivs det i lagen att frågan också ska nämnas i möteskallelsen (24 § i FöreningsL) och om kvalificerad majoritet vid beslutsfattandet (27 § 1 mom. 3 punkten i FöreningsL).

Upplösningen av en förening har reglerats så enkelt som möjligt för att det upplösningsförfarande som anges i lagen ska kunna utnyttjas så ofta som möjligt när verksamheten avslutas eller flyttas någon annanstans. Föreningslagen innehåller t.ex. inga bestämmelser om fusion och delning. I praktiken genomförs en fusion så att verksamheten flyttas och medlemmarna antas som medlemmar i den andra föreningen.

När en förening har beslutat upplösa sig, ska styrelsen sköta likvidationsåtgärderna, om inte föreningen i styrelsens ställe har utsett en eller flera andra likvidatorer för uppdraget (40 § 1 mom. i FöreningsL). Även om en uttrycklig bestämmelse saknas i lagen, är syftet med likvidationsåtgärderna att reda ut föreningens ekonomiska ställning innan upplösningen antecknas i föreningsregistret. Lagen innehåller inga särskilda behörighetsvillkor för likvidatorerna eller bestämmelser om likvidatorernas beslutsfattande och likvidationsförfarandet.

Lagen saknar specialbestämmelser om hur likvidation inverkar på föreningsmedlemmarnas beslutsfattande under likvidationen. Saken har inte heller behandlats i förarbetena till lagen (RP 64/1988 rd). Enligt den juridiska litteraturen upphör dock föreningsmedlemmarnas behörighet i och med beslutet om upplösning och medlemmarna kan inte längre sammankomma (Halila—Tarasti, Yhdistysoikeus, 2011, s. 608). Denna tolkning har registermyndigheten iakttagit. Enligt föreningslagen får en föreningsmedlem klandra likvidatorernas åtgärder, men i lagen föreskrivs det inte om en medlems rätt att få information om likvidatorernas slutredovisning eller verksamhet. Enligt den juridiska litteraturen kan en föreningsmedlem och någon annan vars rätt berörs av att föreningen upplöses med stöd av 42 § i föreningslagen anses ha rätt att kräva att få slutredovisningen för påseende och kopiering. I annat fall saknar deras klanderrätt betydelse (Halila—Tarasti, 612—613 i nämnda verk). Av det oklara rättsläget följer bl.a. att likvidatorerna inte är skyldiga att lägga fram slutredovisningen för föreningsmedlemmarna för granskning. Detta skiljer sig från alla andra associationsformer.

I praktiken är förmögenheten och den ekonomiska verksamheten i de flesta föreningar som upplöses obetydlig och de har inga skulder åtminstone till utomstående. Ett särskilt likvidat-

ionsförfarande i sådana föreningar är i allmänhet inte nödvändigt (RP 64/1988 rd, s. 63). Sådana likvidationsåtgärder som avses i föreningslagen behöver således inte vidtas, om föreningen när den fattar beslut om att upplösa sig samtidigt godkänner en av styrelsen uppgjord slutredovisning enligt vilken föreningen inte har skulder (40 § 1 mom i FöreningsL). För andra associationsformers del föreskrivs det mer detaljerat om offentliggörandet av likvidationsförfarandet, såsom om registrering av att likvidation påbörjats och om offentlig stämning på borgenärerna, och om likvidationsförfarandet, såsom bokslutet för tiden för likvidationen (t.ex. 20 kap. 10—15 § i aktiebolagslagen, 624/2006, nedan ABL).

Det framgår dock av lagen att en förening som har fattat beslut om att upplösa sig får fortsätta med ekonomisk verksamhet endast i den utsträckning som en ändamålsenlig likvidation kräver. Dessutom har likvidatorerna rätt att söka offentlig stämning på borgenärer samt rätt att överlämna föreningens egendom till konkurs. Enligt lagen innefattar likvidationsförfarandet att de medel som eventuellt återstår efter det att föreningens skulder har betalats används på det sätt som bestäms i stadgarna. Om medlen inte kan användas på det sätt som bestäms i stadgarna i fall av upplösning, ska likvidatorerna överlåta dem till staten för att om möjligt användas för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära (40 § 2 mom. i FöreningsL). Veterligen har Statskontoret åtminstone inte under de senaste åren fått sådana medel för att överlåtas vidare.

När behövliga likvidationsåtgärder har vidtagits ska likvidatorerna ge en slutredovisning för upplösningen och se till att den bevaras (40 § 2 mom. i FöreningsL). Enligt förarbetena till lagen (64/1988 rd, s. 64) ska likvidatorerna på det sätt de finner lämpligt sköta om att slutredovisningen uppbevaras på samma sätt som man enligt bokföringsbestämmelserna ska se till att bokföringshandlingar uppbevaras. Lagen innehåller inga bestämmelser om registrering eller offentliggörande av slutredovisningen.

Föreningen anses ha upphört när anteckning om upplösningen har införts i föreningsregistret (40 § 3 mom. i FöreningsL). Av den anmälan om upplösning som görs av styrelsens ordförande eller en likvidator ska framgå vilka som har varit likvidatorer och att likvidationen har slutförts (53 § i FöreningsL). Det föreskrivs inte om fortsatt likvidation efter det att föreningen har upplösts. Enligt förarbetena till lagen (RP 64/1988 rd, s. 64) och den juridiska litteraturen (Halila—Tarasti, Yhdistysoikeus, 2011, s. 613) kan likvidationsåtgärder trots att föreningen upphört ibland vidtas ännu efter det.

En medlem av föreningen eller någon annan vars rätt berörs av att föreningen upplöses har rätt att klandra likvidatorernas åtgärder, eller styrelsens åtgärder när styrelsen skött likvideringsåtgärderna, genom att vid domstolen på föreningens hemort väcka talan mot likvidatorerna inom sex månader efter det anteckning om upplösningen infördes i föreningsregistret (42 § i FöreningsL). Klander av likvidationsåtgärderna fungerar bl.a. som rättsmedel för borgenärerna i sådana fall då en skyldighet som föreningen har på grund av ett avtal eller något annat rättsförhållande inte har beaktats vid likvidationen. Om det vid likvidationen t.ex. inte sökts offentlig stämning på borgenärerna även om det funnits anledning att anta att föreningen har okända borgenärer eller om en borgenärs fordran av något annat skäl utan grund blivit obetald, kan borgenären väcka klandertalan och fordra betalning av sin fordran av likvidatorn. Klandertalan kan i praktiken väckas t.ex. av någon som har gett ekonomiskt bistånd till den upplösta föreningen och som enligt biståndsvillkoren har rätt att återfå biståndet eller en del av den om föreningen upplöses (RP 64/1988 rd, s. 65).

Upplösning och avregistrering av passiva föreningar

En förening som har upphört med verksamheten kan upplösas på ansökan genom ett domstolsbeslut. Ansökan kan göras av en föreningsmedlem eller någon annan som saken gäller.

Ansökan kan göras genast när verksamheten har upphört, om det finns en tillräcklig utredning om detta. Dessutom ska föreningens verksamhet anses ha upphört då tio år har förflutit efter föreningens senaste anmälan till föreningsregistret, om inte något annat visas (41 § i FöreningsL). Vanligen betraktas en anmälan av en företrädare för föreningen som en tillräcklig utredning om att verksamheten fortgår (Halila—Tarasti, Yhdistysoikeus, 2011, s. 615 och Vasa hovrätt 22.9.2003 nr 1209). I lagen föreskrivs det inte om registermyndighetens rätt att ansöka om att en förening ska förklaras upplöst.

Föreningen ska ges tillfälle att bli hörd med anledning av ansökan. Om den styrelseordförande som senast antecknats i föreningsregistret eller föreningens namntecknare inte kan nås för att delges ansökan om upplösning, ges föreningen tillfälle att bli hörd genom en sådan offentlig kungörelse som avses i 11 kap. 9 § i rättegångsbalken (4/1734).

Domstolen ska när den beslutar om att förklara föreningen upplöst samtidigt förordna sökanden eller någon annan att som likvidator sköta om likvidationen. Också när en förening som upphört med sin verksamhet upplöses ska således motsvarande behövliga likvidationsåtgärder vidtas genom domstols beslut som när en förening upplöses på eget initiativ (41 § 2 mom. i FöreningsL).

När domstolen förklarar en förening upplöst upphör föreningen att existera när domstolsbeslutet vinner laga kraft. Tidpunkten för upphörandet ska således inte i detta fall bero på när anteckning om saken görs i föreningsregistret (RP 64/1988 rd, s. 65).

Till skillnad från den övriga associationslagstiftningen föreskrivs det i föreningslagen inte om likvidation eller avregistrering av en förening på registermyndighetens initiativ. I samband med beredningen av den gällande föreningslagen ansågs det nödvändigt att på en och samma gång avföra passiva föreningar ur föreningsregistret, även om egentliga upplösningsåtgärder enligt lagen inte hade vidtagits. Syftet med att uppdatera uppgifterna i föreningsregistret var enligt förarbetena till lagen att minska de problem som de föreningar förorsakar som alltjämt är rättskapabla men som de facto har upphört med sin verksamhet i föreningslivet (RP 64/1988 rd, s. 82—83).

I samband med ikraftträdandet av den gällande föreningslagen gjordes avregistrering av passiva föreningar på myndighetens initiativ genom en tidsbestämd speciallag av engångsnatur under åren 1990—1992 (Lagen om avförande av vissa föreningar ur föreningsregistret, 504/1989). En förening ansågs ha upphört med sin verksamhet, om föreningen inte hade gjort någon anmälan till registret sedan den 1 januari 1960 och om det inte heller annars fanns skäl att anta att verksamheten fortgår. I lagen fanns det bestämmelser förutom om grunderna för avregistrering också om kungörelse i anslutning till avregistreringen och om beslut om avregistrering.

Speciallagen ansågs inte direkt leda till en upplösning av en ur registret avförd förening, utan de avförda föreningarna kvarstod enligt lagen och förarbetena till den som registrerade föreningar. När regleringen ansågs gälla endast föreningarnas rättsliga form och inte deras existens, kunde regleringen begränsas till att gälla endast förfarandet (RP 64/1988 rd, s. 83). Av föreningslagstiftningen framgår det inte vad som händer med eventuell egendom i en förening som avförs ur registret och hur en ur registret avförd förening vid behov likvideras. I största delen av avregistreringsfallen har sådana bestämmelser inte behövts i praktiken.

En förutsättning för att en verksam förening som avförts ur registret ska återinföras i registret har i praktiken varit att föreningen på nytt anmäls för registrering. För behandlingen av en ny grundanmälan har normal behandlingsavgift tagits ut. Med stöd av förvaltningslagen

(434/2003) har endast fel som uppstått vid registreringen av en registrerad förening korrigerats (t.ex. på grund av skrivfel eller att den angivna namntecknaren inte registrerats).

Bolag som i enlighet med 24 § i handelsregisterlagen (129/1979) har avförts ur handelsregistret, har på basis av förvaltningslagens bestämmelser om rättelse av fel sedan 1983 kunnat återinföras (före förvaltningslagen på basis av lagen om förvaltningsförfarande). I handelsregisterlagen regleras det förfarande som registermyndigheten ska iaktta i samband med avregistrering. Förfarandet avser att utreda om näringsverksamheten har avslutats. Om registermyndigheten har misslyckats i utredningsarbetet och avfört ett verksamt företag, har beslutet baserat sig på felaktig information om huruvida näringsverksamhet bedrivs. När företaget har lagt fram en utredning som visar att företaget varit verksamt vid tidpunkten för avregistreringen, har myndigheten undanröjt sitt felaktiga beslut och återinfört uppgifterna om det avförda företaget i handelsregistret.

1.1.2 Ogiltiga föreningsbeslut

Om ett föreningsbeslut inte har tillkommit i behörig ordning eller om det annars strider mot lag eller föreningens stadgar, kan en föreningsmedlem, styrelsen eller en styrelsemedlem väcka talan mot föreningen för att få beslutet ogiltigförklarat. Klanderrätten gäller beslut av föreningsmötet, fullmäktige och styrelsen (32 och 33 § i FöreningsL).

Rätt till klandertalan har inte den som vid mötet har medverkat till beslutet. Om någon som deltar i mötet vill bevara klanderrätten ska denna således antingen motsätta sig beslutet eller meddela att han eller hon avstår från att utöva sin rösträtt i ärendet. En medlem som inte har varit närvarande vid mötet bevarar sin klanderrätt eftersom han eller hon inte har medverkat till beslutet vid mötet.

I föreningslagen, till skillnad från den övriga associationslagstiftningen, förutsätts det inte när det gäller ett procedurfel vid beslutsfattandet att felet har kunnat påverka beslutets innehåll eller medlemmarnas rätt i övrigt (t.ex. 21 kap. 1 § 1 mom. i ABL och 7 kap. 1 § 1 mom. i StiftelseL). I den juridiska litteraturen (Halila—Tarasti, Yhdistysoikeus, 2011, s. 458) och i rättspraxis (t.ex. HD 1951 II 103) har det dock ansetts att vilket fel som helst inte kan ha till följd att beslutet blir ogiltigt. En klandertalan i fråga om ett beslut kan således inte ha framgång om felet inte har kunnat påverka beslutet. Hur ett fel påverkar beslutet bedöms från fall till fall.

1.1.3 Anmälan av en förening till registret

Anmälningar enligt föreningslagen

En anmälan om registrering av en förening (grundanmälan) samt anmälningar om ändring av stadgarna och byte av styrelseordförande eller namntecknare ska göras till Patent- och registerstyrelsen. Till skillnad från den övriga associationslagstiftningen ska föreningens styrelseordförande alltid underteckna ovannämnda anmälningar och försäkra att uppgifterna i dem är riktiga och att namntecknarna är myndiga. I andra associationsformer och i stiftelser kan styrelsemedlemmar, verkställande direktören och firmatecknare underteckna motsvarande registeranmälningar (14 § i företags- och organisationsdatalagen, 244/2001). I andra associationsformer och i stiftelser kan registermyndigheten på basis av registeruppgifterna få veta vem som har rätt att göra anmälan, eftersom alla medlemmar i en sammanslutnings eller stiftelses styrelse anmäls och antecknas i handelsregistret eller stiftelseregistret.

Till skillnad från handelsregisterlagen och stiftelselagen föreskrivs det i föreningslagen inte att en styrelseordförande eller namntecknare som har avgått eller entledigats har rätt att själv lämna en anmälan till föreningsregistret om att posten eller uppdraget har upphört. Register-

myndigheten hänvisar därför anmälaren att väcka en fastställsetalan i tingsrätten, om föreningen inte går med på att anmäla ändringen för registrering.

1.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

I de övriga nordiska länderna finns det ingen lagstiftning som motsvarar föreningslagen och heller inget föreningsregister. Något som motsvarar finsk föreningslagstiftning och -registerpraxis finns inte heller allmänt i de övriga EU-staterna.

1.3 Bedömning av nuläget

1.3.1 Upplösning av en förening

Inledning

En förening kan enligt lagen upplösas utan egentliga likvidationsåtgärder om föreningsmötet som fattat beslut om upplösning samtidigt godkänt en av styrelsen uppgjord slutredovisning enligt vilken föreningen inte har skulder. I annat fall ska föreningens likvidatorer likvidera föreningen enligt de allmänna bestämmelserna i föreningslagen innan den upplöses. På basis av föreningarnas anmälningar om upplösning har omkring 400—1 000 föreningar avförts ur föreningsregistret per år under de senaste åren. År 2014 avregistrerades 1 086 föreningar på grund av upplösning. I praktiken har det varit vanligt att en förening upplöses utan egentliga likvidationsåtgärder. Förfarandet har ansetts fungera och veterligen inte förorsakat problem med tanke på borgenärsskyddet i den förening som upplöses. Största delen av föreningarna är i praktiken så små att de inte har betydande tillgångar eller skulder. Också i fråga om större föreningar har verksamhet som är av stor ekonomisk betydelse vanligen bolagiserats. Av dessa skäl behövs det inte lika heltäckande och detaljerade bestämmelser om likvidation av en förening som i associations- och stiftelselagstiftningen i övrigt. Om föreningen å andra sidan har tillgångar och skulder vid upplösningen, ska medlemmarna ha rätt att granska likvidatorernas slutredovisning. I dessa fall fattar likvidatorerna beslut och vidtar åtgärder i fråga om användningen av föreningens tillgångar och skulder och medlemmarna ska kunna bedöma om de är i överensstämmelse med lag, stadgarna och föreningsmötets beslut.

I syfte att trygga föreningsmedlemmarnas och borgenärernas ställning och förenhetliga bestämmelserna behöver likvidatorns ansvar å andra sidan regleras på ett enhetligt sätt oberoende av om en styrelsemedlem eller någon annan är likvidator. På grund av borgenärsskyddet i föreningen och ett rättvist fördelat ansvar behövs det i föreningslagen också bestämmelser om vilket ansvar den som erhållit medel från en upplöst förening har i fråga om en skuld som föreningen lämnat obetald, på motsvarande sätt som när andra associationsformer och stiftelser upplöses. När registermyndigheten eller domstolen förordnar en likvidator kan det uppstå en situation då föreningsmedlemmarna i praktiken inte får tillräcklig information om likvidationsförfarandet av likvidatorn för att utöva sin talerätt. I aktiebolag, andelslag och stiftelser finns det inget sådant problem vid likvidationsförfarandet, eftersom slutredovisningen alltid ska registreras när sådana upplöses.

Avförande av en förening ur registret

I föreningsregistret, som förs av Patent- och registerstyrelsen, finns det ca 134 000 registrerade föreningar. Enligt en uppskattning finns det tiotusentals oregistrerade föreningar. Under åren 1999—2014 anmäldes 2 000—2 800 nya föreningar för anteckning i registret per år medan 400—1000 föreningar upplöstes och ändringsanmälningarna var 15 000—22 000 per år.

Antalet föreningar som inte hade gjort någon anmälan till föreningsregistret efter år 1995 uppgick till ca 50 000, efter år 2000 till 111 000 och efter år 2005 till 125 000. På basis av ändringsanmälningarna är det svårt att uppskatta antalet föreningar som upphört med verksamheten, eftersom det kan vara mycket ovanligt med ändringar i små föreningar eller så gör föreningarna inte ändringsanmälningar, som är avgiftsbelagda. Patent- och registerstyrelsen har dock uppskattat att föreningsregistret innehåller tiotusentals passiva föreningar. Enligt den gällande lagen kan föreningsregistermyndigheten inte självständigt starta ett förfarande som leder till att en passiv förening avförs ur registret.

En förutsättning för att en passiv förening lättare ska kunna avregistreras samt för att uppgifterna i föreningsregistret ska vara uppdaterade och korrekta är att passiva föreningar kan avregistreras genom ett lättare förfarande än den nuvarande behandlingen i domstol och även på myndighetens initiativ på samma sätt som associationslagstiftningen i övrigt anger. När passiva föreningar avförs ur registret frigörs en stor mängd föreningsnamn, vilket i någon mån kan underlätta också bildandet av nya föreningar.

En massavregistrering av passiva föreningar gjordes i början av 1990-talet på myndighetens initiativ med stöd av en speciallag. För att antalet passiva registrerade föreningar inte längre ska växa, behövs det i föreningslagen bestämmelser om en fortgående möjlighet att på myndighetens initiativ avregistrera föreningar som upphört med verksamheten.

I enlighet med handelsregisterpraxis ska de föreningar som avförts ur föreningsregistret återinföras på basis av förvaltningslagens bestämmelser om rättelse av fel. I lagförslaget regleras det förfarande som registermyndigheten ska iakttä i samband med avregistrering. Förfarandet avser att utreda om föreningen har verksamhet. Om registermyndigheten har misslyckats i utredningsarbetet och avfört en aktiv förening, har beslutet baserat sig på felaktig information om att föreningens verksamhet har upphört.

Ogiltiga beslut

Bestämmelsen om klanderbara beslut i den gällande lagen har i föreningspraxis lett till oklarhet om när ett procedurfel vid beslutsfattandet kan leda till att beslutet blir ogiltigt. Det oklara rättsläget har bl.a. kunna begränsa möjligheterna att ordna föreningens beslutsfattande genom datakommunikation eller med något annat tekniskt hjälpmedel.

Hur ogiltighetsgrunden, som skiljer sig från associationslagstiftningen i övrigt, inverkar på möjligheten att delta i föreningsmötet på distans har bedömts separat i synnerhet när det gäller deltagande på distans via nätet. Möjligheten till olika fel i samband med mötesförfarandet accentueras vid verksamhet via nätet och i och med att ny teknik för deltagande på distans tas i bruk. En del av dessa fel kan vara sådana att de ändå inte påverkar föreningsmötets beslut eller medlemmarnas rätt i övrigt. Det har ansetts svårt att motivera i synnerhet deltagande på nätet med beaktande av att tröskeln för ogiltighet av beslut eventuellt då är lägre än i den övriga associationslagstiftningen (Stranius & Laaksonen, Deltagande på webben på 2010-talet, Justitieministeriets utredningar och anvisningar 1/2011, s. 45—46 på finska).

I syfte att göra det lättare att hålla möten och ta i bruk deltagande på distans behövs det en precisering av lagen så att den motsvarar lagstiftningen om andra enskilda sammanslutningar, dvs. att ett procedurfel kan leda till att ett föreningsbeslut blir ogiltigt endast om det har kunnat påverka beslutets innehåll eller föreningsmedlemmarnas rätt i övrigt.

Registeranmälningar

I synnerhet när det gäller utvecklandet av de elektroniska tjänsterna i föreningsregistret har det setts som ett missförhållande att den elektroniska identifieringen i föreningsregistret på grund av de begränsningar i föreningslagen som gäller lämnande av grund- och ändringsanmälningar inte gör det möjligt för någon annan än föreningens ordförande att underteckna en anmälan till föreningsregistret på elektronisk väg (Stranius & Laaksonen, Deltagande på webben på 2010-talet, Justitieministeriets utredningar och anvisningar 1/2011, s. 42 på finska). Föreningens styrelse ska omsorgsfullt sköta föreningens angelägenheter i enlighet med lag samt föreningens stadgar och beslut. Styrelsen företräder också föreningen (35 § 1 mom. i FöreningsL).

För att det ska gå lättare för föreningarna att göra registeranmälningar behöver 48 § 3 mom. i föreningslagen och 14 § 1 mom. 7 punkten i företags- och organisationsdatalagen ändras så att inte bara styrelseordföranden utan också styrelsens övriga ordinarie medlemmar är ansvariga för att anmälningarna görs och kan underteckna de anmälningar som avses i föreningslagen och företags- och organisationsdatalagen. Dessutom behöver bestämmelsen i 48 § 3 mom. i föreningslagen om försäkran av den som gör anmälan ändras för att anmälan lättare ska kunna göras och behandlas, eftersom en kontroll av om styrelseordföranden eller namntecknaren är myndig kan göras maskinellt på tjänstens vägnar. För att uppgifterna i föreningsregistret ska vara väl uppdaterade och anmälan lättare ska kunna göras behöver 52 § 3 mom. ändras så att en registeranmälan som gäller egen avgång kan göras direkt i föreningsregistret. Förslaget motsvarar till denna del innehållsmässigt den nyare associations-, stiftelse- och handelsregisterlagstiftningen i övrigt.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Avförande av passiva föreningar ur föreningsregistret på registermyndighetens initiativ

Syftet med förslaget är att föreningsregistermyndigheten snabbt och till låga kostnader ska kunna avföra de tiotusentals föreningar som länge varit passiva ur föreningsregistret. För att förhindra ett stort antal registrerade passiva föreningar, ska det fortlöpande finnas en möjlighet att avregistrera dem, t.ex. årligen, och bestämmelser om detta ska tas in i föreningslagen. Enligt förslaget kan registermyndigheten inleda ett förfarande för avregistrering av en förening om denna inte gjort en registeranmälan på 20 år och det inte annars finns skäl att anta att föreningen är verksam. Bestämmelserna motsvarar annars till innehållet den speciallag som var i kraft 1990—92 och som anknöt till införandet av den gällande föreningslagen. Avsikten är att avregistreringsförfarandet kan genomföras under den senare hälften av 2016, om lagen träder i kraft före det.

Den föreslagna tiden då föreningen ska ha varit passiv är dubbelt längre än för aktiebolag, andelslag och stiftelser. I praktiken gör i synnerhet små föreningar registeranmälningar mer sällan än aktiebolag, andelslag och stiftelser, vilka bl.a. årligen ska lämna in sina bokslutsuppgifter till registermyndigheten. I syfte att förhindra onödiga avregistreringar behövs det bestämmelser om offentliggörandet av avregistreringsförfarandet och namnen och registernumren på de föreningar som berörs av avregistrering. Från och med år 2017 kommer det att gå lättare att utreda huruvida en förenings verksamhet fortgår eller har upphört tack vare det FO-nummer som då ges alla föreningar. Också verksamheten och förmögenheten kan då lätt utredas maskinellt ur olika myndigheters register. Förslaget om att ge alla föreningar ett FO-nummer ingår i den regeringsproposition med förslag till lagstiftning gällande förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism som bereds under ledning av finansministeriet (se punkt 5 i den allmänna motiveringen).

2.2 Annan initiativ till upplösning och avförandet av passiva föreningar ur föreningsregistret

Genom förslaget underlättas och för snabbas upplösningen och avregistreringen av en passiv förening när det är ostridigt att verksamheten har upphört. Syftet med förslaget är att koncentrera de myndighetsåtgärder som hänför sig till upplösning av en förening till registermyndigheten i så stor utsträckning som möjligt. Det föreslås att föreningslagen ändras så att en ansökan som gäller ostridig upplösning ska behandlas av Patent- och registerstyrelsen i stället för i det nuvarande tingsrättsförfarandet. Patent- och registerstyrelsen ska före beslutet ge föreningen tillfälle att bli hörd. På samma sätt som i den gällande lagen kan ansökan göras av en föreningsmedlem eller en medlem i föreningens styrelse, föreningens borgenär eller någon annan som saken gäller. Om föreningen bestrider att verksamheten har upphört, ska sökanden inom en av Patent- och registerstyrelsen utsatt tid väcka en talan motsvarande 41 § 1 mom. i den gällande lagen för att förklara föreningen upplöst, i annat fall förfaller ansökan. Ansökan förfaller också i det fall att föreningen själv beslutar vidta likvidationsåtgärder på det sätt som föreskrivs i 40 § i den gällande lagen. För att förhindra sådant missbruk som framkommit vid likvidation av föreningar som upphört med verksamheten föreslås det att likvidatorn ska se till att slutredovisningen finns tillgänglig. Föreningsmedlemmarna och andra vars rätt berörs av att föreningen upplöses har rätt att se slutredovisningen.

2.3 Likvidatorer och användningen av en upplöst förenings medel.

Genom förslaget klargörs syftet med likvidationsförfarandet samt ansvaret för likvidatorn och den som fått medel från en förening som upplöses. Genom förslaget förbättras också föreningsmedlemmarnas tillgång till information om likvidationsåtgärderna och förtydligas att föreningens redovisnings-, boksluts-, revisions- och verksamhetsgranskningsskyldighet fortsätter under likvidationen. Dessutom ska det gå enklare och snabbare att använda medel från en förening som upplöses när medlen inte kan användas för ett sådant ändamål som bestäms i stadgarna i fall av upplösning.

Ändringarna genomförs genom att det i föreningslagen tas in uttryckliga bestämmelser om syftet med likvidationsförfarandet, likvidatorns skadeståndsansvar samt om begränsat ansvar för den som erhållit medel från en upplöst förening. I syfte att förbättra föreningsmedlemmarnas tillgång till information föreslås det att likvidatorerna ska sammankalla föreningsmötet för att granska slutredovisningen. Det ska i lagen tas in uttryckliga bestämmelser om tidpunkten för uppgörande av slutredovisning, dess innehåll och revision eller verksamhetsgranskning av den. Dessutom föreslås det att likvidatorerna ska överlåta medlen från en upplöst förening direkt för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära och inte till staten, om medlen inte kan användas på det sätt som bestäms i stadgarna. Förslaget skapar klarhet i likvidationsförfarandet och förbättrar föreningsmedlemmarnas, likvidatorernas och borgenärernas rättsskydd samt medför att medlen från den förening som upplöses snabbare kan användas för ett ändamål som står föreningen nära.

De nya bestämmelserna om likvidatorns skadeståndsansvar tillämpas på skada som har uppstått efter ikraftträdandet av den nya lagen. Den nya bestämmelsen om ansvaret för den som erhållit medel tillämpas på den som erhållit medel som skiftats efter ikraftträdandet av den nya lagen. Bestämmelsen om granskning av slutredovisningen vid föreningsmötet tillämpas när slutredovisningen uppgörs efter ikraftträdandet av den nya lagen. Bestämmelsen om likvidatorerna skyldighet att överlåta medel till ett ändamål som står föreningens verksamhet nära i stället för till staten tillämpas också på en förening för vilken gäller att beslutet om upplösning av fattats före ikraftträdandet av den nya lagen.

2.4 Ogiltiga beslut

Bestämmelsen i föreningslagen om när ett föreningsbeslut är ogiltigt klargörs så att den motsvarar associationslagstiftningen i övrigt, dvs. att ett beslut ska kunna klandras på basis av ett procedurfel endast om felet har kunnat påverka beslutets innehåll eller föreningsmedlemmarnas rätt i övrigt. Förslaget skapar klarhet i föreningens beslutsfattande och underlättar deltagande på distans utan betydande effekter på medlemmarnas rättsskydd. Den nya bestämmelsen tillämpas på beslut som har fattats efter ikraftträdandet av lagen.

2.5 Registeranmälningar

Genom att bestämmelserna om registeranmälan i föreningslagen och företags- och organisationsdatalagen ändras blir det lättare för en förening att göra registeranmälningar, på samma sätt som för andra enskilda juridiska personer. I förslaget utvidgas kretsen av personer som har rätt att underteckna registeranmälan så att också de övriga styrelsemedlemmarna utöver styrelseordföranden kan underteckna den. Uppgörandet och behandlingen av anmälningar underlättas också så att det maskinellt på tjänstens vägnar kontrolleras att den person som anmäls till registret är myndig.

Dessutom föreslås det att föreningen efter behov kan anmäla alla styrelsemedlemmar till registret för att anmälningar lättare ska kunna göras. På grund av den planerade totalreformen av föreningsregistrets datasystem träder denna reform i kraft senare vid en tidpunkt som bestäms separat genom förordning av statsrådet. Som det ser ut nu genomförs reformen 2017.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

3.1.1 Samhälleliga konsekvenser

Förslaget underlättar i obetydlig grad verksamheten i föreningarna och bidrar till en uppdatering av uppgifterna i föreningsregistret.

3.1.2 Konsekvenser för föreningarna

När passiva föreningar avförs ur registret på registermyndighetens initiativ innebär det något minskade kostnader för att avsluta föreningens verksamhet. De olägenheter som orsakas av att föreningar som de facto fortfarande är verksamma massavregistreras på myndighetens initiativ kan undvikas genom att det i tillräcklig utsträckning och vid rätt tidpunkt ges information om avregistreringen i alla dess faser samt genom att det ses till att en förening som avförts såsom passiv vid behov lätt kan återinföras i registret. Den utvidgade rätten att underteckna registeranmälningar gör det framför allt lättare att göra registeranmälningar på elektronisk väg. Denna utvidgade rätt äventyrar i praktiken inte tillförlitligheten hos de uppgifter som finns i registret. Klarare grunder för att klandra beslut av föreningsmötet underlättar och försnabbar i viss mån beslutsfattandet och verkställandet av beslut i föreningen. Förslagen om ett klarare ansvar för likvidatorn och den som erhållit medel från en upplöst förening, om revision, verksamhetsgranskning och granskning av slutredovisningen på föreningsmötet samt om att hålla den av registermyndigheten förordnade likvidatorns slutredovisning tillgänglig förbättrar i någon mån skyddet för föreningsmedlemmarnas och borgenärerna. Förslaget inverkar i praktiken inte på kostnaderna för att upplösa föreningar som bedriver verksamhet i liten skala, eftersom sådana föreningar också i framtiden kan upplösas utan separata likvidationsåtgärder. Förslaget inverkar inte i någon större grad på kostnaderna för att uppgöra slutredovisningen, eftersom slutredovisningen till innehållet uppfyller kraven i den gällande lagen. Effekten på kostnaderna för

revision och verksamhetsgranskning av slutredovisningen är inte betydande, eftersom verksamhetsberättelsen och bokslutet för en förenings sista räkenskapsperiod ska granskas också för närvarande. Också kostnaden för att hålla slutredovisningen tillgänglig är liten.

3.1.3 Konsekvenser för myndigheterna

En förutsättning för att tiotusentals föreningar ska kunna avföras ur föreningsregistret i praktiken är att det utarbetas ett program för avregistrering av passiva föreningar. Enligt Patent- och registerstyrelsens uppskattning kostar ett avregistreringsprogram, som innefattar återinförande av en avförd förening och den tekniska kommunikation som anknyter till detta, högst 50 000 euro (engångskostnad). Kostnaderna för att utarbeta ett avregistreringsprogram kan täckas med registermyndighetens avgiftsintäkter och har beaktats i registermyndighetens budget för 2016. De minskade kraven på registeranmälningarnas innehåll minskar i obetydlig mån personalkostnaderna för behandlingen av anmälningarna och underlättar maskinell behandling av dem.

Det kan hända att det vid senare avregistreringar inte längre är möjligt att utnyttja den ändring som nu görs i behandlingssystemet. Av tekniska skäl blir det under de närmaste åren troligen nödvändigt att avstå från det nuvarande behandlingssystemet i föreningsregistret. Anmälningarna till föreningsregistret kommer i framtiden eventuellt att behandlas i samma behandlingssystem som anmälningarna till handelsregistret. Avregistreringarna i föreningsregistret behöver göras i detta skede på grund av det register över förmånstagare som införs 2017 (se punkt 5 i den allmänna motiveringen).

Förslaget om användningen av en upplöst förenings medel inverkar inte på Statskontorets eller regionförvaltningsverkets uppgifter, eftersom varken Statskontoret eller regionförvaltningsverk har fått sådana medel, åtminstone inte under de senaste åren. Statskontorets uppgifter utökas inte avsevärt av att små medel från avregistrerade föreningar anvisas ett ändamål som står föreningens verksamhet nära.

3.1.4 Konsekvenser för den ekonomiska brottsligheten och den grå ekonomin

Förslaget har inga konsekvenser för den ekonomiska brottsligheten eller den grå ekonomin.

4 Beredningen av propositionen

Hösten 2015 utarbetades det vid justitieministeriet som tjänsteuppdrag ett utkast till en regeringsproposition i samarbete med arbets- och näringsministeriet och Patent- och registerstyrelsen. Propositionsutkastet genomgick en omfattande remissbehandling under tiden 4.11.—18.12.2015. Ett sammandrag av remissvaren publicerades på justitieministeriets webbplats 26.1.2016. Den fortsatta beredningen av propositionen har gjorts vid justitieministeriet på basis av utkastet och remissvaren.

5 Samband med andra propositioner

Under finansministeriets ledning bereds en regeringsproposition som gäller förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Denna lagstiftning baserar sig på EU-lagstiftning (Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism (KOM(2013) 45 slutlig) och till Europaparlamentets och rådets förordning om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel (KOM(2013) 44 slutlig)). I detta sammanhang finns det behov av att inrätta ett separat förmånstagarregister som bl.a. omfattar föreningarna. Alla föreningar ges på tjänstens vägnar ett FO-nummer för att detta register ska kunna genomföras. Ett

RP 33/2016 rd

FO-nummer kan lättare ges och förmånstagarregistret lättare genomföras och upprätthållas genom att passiva föreningar avförs ur föreningsregistret. Avsikten är att passiva föreningar ska ha avförts ur föreningsregistret innan den lagstiftning som avses här träder i kraft. Avsikten är det lagförslag som gäller FO-nummer och förmånstagarregister ska överlämnas så att lagarna träder i kraft och ett FO-nummer kan ges alla registrerade föreningar på tjänstens vägnar våren 2017.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Föreningslagen

32 §. Klanderbara beslut. Det föreslås att *1 mom.* ändras så att endast ett sådant procedurfel som har kunnat påverka ett föreningsbesluts innehåll eller föreningsmedlemmarnas rätt i övrigt kan leda till att beslutet förklaras ogiltigt. Förslaget motsvarar till innehållet i huvudsak associationslagstiftningen i övrigt (bl.a. 21 kap. 1 § 1 mom. i ABL och 7 kap. 1 § 1 mom. i StifelseL).

På motsvarande sätt som i den gällande lagen är det fråga om ett procedurfel om föreningens beslut inte har tillkommit i behörig ordning. Procedurfel kan således förutom underlåtelse att iakttäta lag eller föreningens stadgar vara underlåtelse att iakttäta andra i föreningen godkända eller på etablerad praxis baserade procedurregler, om dessa har kunna påverka beslutets innehåll eller föreningsmedlemmarnas rätt i övrigt.

Om det visas att ett fel har begåtts, är föreningen i allmänhet skyldig att vid klanderprocessen påvisa att felet saknar betydelse. Vid bedömningen beaktas dels felets eventuella inverkan på slutresultatet av föreningens beslut, dels medlemmarnas rätt i övrigt.

Beslutet kan påverka medlemmens rätt i övrigt på det sätt som avses i förslaget när en förutsättning för utövande av medlemmens rätt förutsätter deltagande i föreningsmötet och medlemmen på grund av ett fel eller en brist i samband med möteskallelsen inte har deltagit i mötet. En sådan rätt kan t.ex. vara en på föreningens stadgar eller föreningsmötets beslut baserad rätt till medlemstjänster eller andra medlemsförmåner (t.ex. båtplatser i en båtklubb) som föreningen delar ut till medlemmarna i anmälningsskema och anmälningsskema öppnar sig på föreningsmötet.

40 §. Likvidation som grundar sig på ett föreningsbeslut. I *1 mom.* ska det för klarhetens skull nämnas att det är föreningsmötet som beslutar om upplösning. I föreningens stadgar kan det fortfarande på basis av lagens 23 § bestämmas att fullmäktige beslutar om upplösning av föreningen. Förslaget motsvarar innehållsmässigt den gällande lagen.

Till skillnad från associationslagstiftningen i övrigt föreslås det i lagen inga bestämmelser om försättande av föreningen i likvidation och om anteckning av likvidation i föreningsregistret. Vid behov kan likvidatorerna dock anmäla sig själva till registret och utomstående kan då av föreningsregistret få reda på vem som har rätt att teckna firma under likvidationsförfarandet. Mandatperioden för de likvidatorer som avses i momentet inleds i och med föreningsmötets beslut och fortgår tills vidare. Om en likvidator avgår eller posten annars blir ledig kan man enligt allmänna associationsrättsliga principer sammankalla ett föreningsmöte för att välja ett behövligt antal likvidatorer (Halila—Tarasti, Yhdistysoikeus, 2011, s. 608).

I paragrafens nya *2 mom.* föreslås det för klarhetens skull bestämmelser om syftet med likvidationsåtgärderna, på samma sätt som i den nyare lagstiftningen om enskilda sammanslutningar. Förslaget motsvarar till innehållet gällande rätt även om en motsvarande uttrycklig bestämmelse saknas i den gällande lagen.

I fråga om att överlämna föreningen i konkurs föreslås det att ordalydelsen i *3 mom.* klargörs så att likvidatorn ska ansöka om att föreningen försätts i konkurs, om föreningens medel inte

förslår till betalning av dess skulder. Förslaget motsvarar till innehållet gällande rätt (RP 64/1988 rd, s. 64) och lagstiftningen om andra enskilda sammanslutningar.

För att medlen i en förening som upplöses ska kunna användas snabbare och ansvaret i anslutning till likvidationsåtgärderna bli klarare föreslås det att likvidatorerna ska överlåta medlen för att användas för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära, om de inte kan användas på det sätt som bestäms i stadgarna i fall av upplösning. Förslaget avviker från den gällande lagen, enligt vilken en upplöst förenings medel i dessa fall ska överlåtas till staten för att om möjligt användas för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära. Veterligen har staten i praktiken inte mottagit sådana medel. Förslaget motsvarar innehållsmässigt den nya stiftelselagen (487/2015).

I momentet föreslås det att tidpunkten för när slutredovisningen ges klagörs, dvs. den ska ges utan ogrundat dröjsmål. För klarhetens skull ska det också föreskrivas att slutredovisningen ska innehålla en redogörelse för betalningen av föreningens skulder och användningen av återstående medel samt bokslutshandlingarna för hela likvidationstiden. Likvidation innebär inte att föreningens bokförings-, boksluts-, revisions- och verksamhetsgranskningsskyldighet upphör. På samma sätt som i gällande rätt ska det av slutredovisningen framgå att borgenärernas fordringar har betalats och att de resterande medlen på behörigt sätt har överförts (RP 64/1988 rd, s. 64). Till skillnad från den gällande lagen ska likvidatorerna i allmänhet kalla föreningsmedlemmarna till föreningsmöte för att granska slutredovisningen. Detta förfarande är ett sätt att säkerställa att föreningsmedlemmarna blir informerade om ekonomin, likvidationsåtgärderna och användningen av de återstående medlen i föreningen. Föreningsmöte behöver dock inte sammankallas om det är onödigt med beaktande av föreningens medel och andra omständigheter. I praktiken kan det hända att den förening som upplöses inte har några medlemmar eller att de enda medlemmarna fungerar som likvidatorer. Om föreningen har endast ett fåtal medlemmar, kan delgivning och granskning av slutredovisningen i praktiken ofta med medlemmarnas samtycke ske också via e-post eller på något annat motsvarande sätt. I praktiken kan de återstående medlen i den förening som upplöses vara så obetydliga att det inte är ändamålsenligt att ordna ett sådant möte för att säkerställa att medlen används på korrekt sätt.

Enligt förslaget ska likvidatorerna se till att slutredovisningen förvaras på det sätt det i bokföringslagen föreskrivs om förvaring av balansboken. När det gäller förvaring av slutredovisningen motsvarar förslaget innehållsmässigt gällande rätt.

För att klargöra likvidatorernas ställning och ansvar ska det i den sista meningen i momentet föreskrivas att bestämmelserna om styrelsen och dess medlemmar ska tillämpas på likvidatorerna. Detta innebär t.ex. vid val av flera likvidatorer att de utser en ordförande för sig och fattar sina beslut på mötena med kvalificerad majoritet, om inte något annat bestäms i stadgarna eller i det beslut som gäller utnämnannde av likvidatorer. Trots likvidationen fortsätter föreningens bokförings- och bokslutsskyldighet och likvidatorerna ansvarar för uppgörandet av bokslut under likvidationen. Också den på lag eller stadgarna baserade revisionsskyldigheten fortsätter under likvidationen. Likaså ska slutredovisningen revideras om föreningen har en revisor. Det sistnämnda gäller också verksamhetsgranskning.

Till följd av förslaget blir bestämmelserna om skadeståndsansvaret i anslutning till likvidationsåtgärder enhetliga oberoende av om det är föreningens styrelse eller en av föreningsmötet vald likvidator som sköter likvidationsåtgärderna.

I paragrafens nya 4 mom. föreslås det bestämmelser om ansvaret för den som fått medel från en förening som upplöses i de fall att föreningens skulder inte har betalats innan de återstående medlen används. Den föreslagna bestämmelsen gäller endast fall då skulderna i en före-

ning som upplöses inte har betalats innan medlen har använts i enlighet med 2 mom. I den situationen kan en borgenär driva in sin fordran direkt hos den som fått medlen, eftersom den registrerade föreningen inte längre existerar. Om likvidatorerna har sökt offentlig stämning och betalat kända skulder, är den som fått de återstående medlen inte längre skyldig att återbetala medlen t.ex. för att täcka skulder som inte kommit fram trots den offentliga stämningen. En bestämmelse om en till innehållet motsvarande återbetalningsskyldighet föreslås i 41 b § 2 mom. i fråga om avregistrering. Om en förening som är föremål för likvidation, upplösning eller avregistrering använder sina medel i strid med stadgarna, tillämpas samma principer på återbetalningsskyldigheten för den som fått medel som på användning av medel i strid med stadgarna under det föreningen var verksam.

I paragrafens nya 5 mom. föreslås det en bestämmelse om tidpunkten för upplösning. Rättsverkningarna av att upplösningen registreras klargörs så att föreningen efter det kan fortsätta som en oregistrerad förening som inte längre har tillgångar eller skulder. Uttrycket i den gällande bestämmelsen "föreningen anses ha upphört" har i den juridiska litteraturen tolkats så att föreningen efter det inte kan existera ens som oregistrerad, eftersom dess verksamhet helt har upphört (Halila—Tarasti, s. 613 i nämnda verk). En så långtgående tolkning begränsar föreningsverksamheten onödigt mycket. Vid behov kan en registrerad eller oregistrerad förening som handlar i strid med lag eller stadgar upplösas slutligt med stöd av 43 § i den gällande lagen. Efter att upplösningen registrerats kan en förening som fortsätter som oregistrerad inte längre använda ett FO-nummer. Det tidigare FO-numret stryks samtidigt ur offentliga register.

Det föreslås inga separata bestämmelser om likvidationsåtgärder som eventuellt behövs efter upplösningen. På motsvarande sätt som i gällande rätt kan likvidatorerna vid behov vidta behövliga likvidationsåtgärder också efter det att upplösningen av föreningen har införts i registret.

41 §. Förordnande om upplösning av en förening som upphört med verksamheten. I 1 mom. föreslås det att förfarandet för upplösning av en förening som upphört med verksamheten ska underlättas i de fall då sökanden är en föreningsmedlem eller någon annan som berörs av saken och uppgiften om att verksamheten upphört är ostridig. I sådana fall ska ansökan om förordnande om upplösning av föreningen riktas till registermyndigheten i stället för som nu till tingsrätten. På samma sätt som i den gällande lagen kan ansökan inlämnas också av en styrelsemedlem, av en i stadgarna specificerad förening eller stiftelse som enligt föreningens stadgar har rätt att få de återstående medlen i samband med en upplösning eller av en utomstående som berörs av att skötseln av föreningens egendom försummas.

Innan ett förordnande utfärdas ska föreningen höras. Förutsättningarna för utfärdande av ett förordnande är desamma som i den gällande lagen. Om det uppges att föreningen är verksam eller någon annars motsätter sig ett förordnande om upplösning, ska den som ansökt om upplösning väcka talan för fastställande av förutsättningarna för upplösning vid tingsrätten på föreningens hemort. Talan ska väckas och registermyndigheten ska underrättas om detta inom sex månader från registermyndighetens meddelande. Annars förkastas ansökan. En anmälan till registermyndigheten om att verksamheten fortgår eller att man motsätter sig en upplösning kan lämnas förutom av föreningens officiella företrädare också vid behov av en föreningsmedlem eller borgenär t.ex. om föreningen inte längre har styrelsemedlemmar. Om sökanden inte inom en månad visar registermyndigheten att sökanden ansökt om upplösning av föreningen vid domstolen på föreningens hemort, förfaller ansökan. På hörande av föreningen i tingsrätten tillämpas allmänna bestämmelser om rättskipning.

I 2 mom. föreskrivs det om hur föreningen ska höras innan registermyndigheten fattar beslut om utfärdande av ett förordnande enligt 1 mom. Efter att ha fått en ansökan om förordnande om upplösning av en förening som upphört med verksamheten ska registermyndigheten först

på tjänstens vägnar utreda huruvida föreningen utövar verksamhet. En utredning görs åtminstone i Patent- och registerstyrelsens register. Också i skatteförvaltningens register kan en utredning göras. Om det på basis av utredningen inte finns anledning att anta att verksamheten fortgår, ska registermyndigheten på det sätt den i sammanhanget finner lämpligt uppmana föreningen att meddela om verksamheten fortgår. Om den första uppmaningen inte ger resultat ska föreningen ges en skriftlig uppmaning där det sägs att föreningen i sista hand kan försättas i likvidation eller avregistreras om en anmälan om fortsatt verksamhet inte lämnas in inom utsatt tid. Uppmaningen ska publiceras i den officiella tidningen senast fem månader före den utsatta dagen. Om den förening som är föremål för upplösning hör till en centralorganisation, har organisationen ofta tidsenlig kontaktinformation för föreningen. Registermyndigheten kan också sända ett meddelande till centralorganisationen om upplösningsförfarandet för att underlätta ett hörande. Ett sådant meddelande föreslås dock inte bli obligatoriskt, eftersom medlemskap i en centralorganisation inte förs in i föreningsregistret och att manuellt utreda medlemskapet i centralorganisationen skulle i praktiken i onödig utsträckning begränsa möjligheterna till ett automatiskt upplösningsförfarande hos registermyndigheten.

En kungörelse gör det bl.a. möjligt att en borgenär eller någon annan kan påta sig ansvaret för kostnaderna för likvidationsförfarandet. Om ett skriftlig meddelande inte kan skickas till föreningen, t.ex. då det saknas en i registret införd adress till vilken meddelandet kunde skickas, ersätter en kungörelse i officiella tidningen det skriftliga meddelandet. En kungörelse i officiella tidningen ska på tjänstens vägnar införas i registret.

Om någon anmälan om fortsatt verksamhet i föreningen inte lämnas in till registermyndigheten på basis av en skriftlig uppmaning eller en kungörelse i officiella tidningen och om det inte innan ärendet avgörs visas att det saknas grund för detta, kan registermyndigheten förordna om upplösning av föreningen. Föreningen kan innan ärendet avgörs också själv besluta om inledande av likvidation, och ansökan om upplösning förfaller då.

Det föreslagna förfarandet för hörande och kungörelse motsvarar till innehållet hörande av andra sammanslutningar och stiftelser som ska införas i handelsregistret eller stiftelseregistret innan registermyndigheten utfärdar ett förordnande om upplösning. Avgiften för behandling av ansökan baserar sig på lagstiftningen om grunderna för avgifter till staten.

Utgångspunkten för förslaget är att också en förening som upphört med verksamheten upplöses med iakttagande av bestämmelserna om likvidation i 40 §. Enligt 3 mom. ska registermyndigheten eller domstolen i samband med förordnandet om upplösning av föreningen vid behov förordna sökanden eller någon annan att som likvidator sköta om likvidationen. Förslaget motsvarar innehållsmässigt den gällande lagen. När likvidator förordnas kan man beakta förslag från den centralorganisation vars medlemsförening är föremål för upplösning, samt förslag från en av föreningens förmånstagare eller någon annan vars rätt kan vara beroende av likvidationsförfarandet.

Det har i praktiken förekommit situationer då en förening utöver sökandena inte har en enda aktiv medlem och myndigheten har förordnat en likvidator som har sålt föreningens egendom till sin bulvan till underpris, med den påföljden att föreningens medlemmar, förmånstagare och andra aktörer som stått föreningen nära inte har kunnat få information om åtgärderna. För att förhindra sådana situationer föreslås det att likvidatorn ska se till att slutredovisningen finns tillgänglig för föreningens medlemmar och sådana borgenärer, avtalsparter och andra aktörer vars rätt berörs av att föreningen upplöses. Rätten att bekanta sig med slutredovisningen innefattar också rätt att ta fotografier och kopior av handlingarna.

Enligt förslaget ska en förening som har upphört med verksamheten avregistreras, om dess medel inte förslår till betalning av likvidationskostnaderna eller om uppgifter om medlems

storlek inte kan fås och ingen tar på sig ansvaret för likvidationskostnaderna. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i den gällande lagen. En förening ska inte själv kunna besluta om avregistrering eller ansöka om det.

41 a §. *Upplösning och avregistrering av en förening på myndighetens initiativ.* I paragrafen tas det in en bestämmelse om avregistrering av en förening genom myndighetsbeslut när det förflutit tjugo år sedan föreningen senast gjort en anmälan till föreningsregistret och det inte heller annars finns skäl att anta att föreningens verksamhet fortgår.

Avsikten är avregistrering enligt de nya bestämmelserna ska genomföras första gången i ett förfarande som inleds i augusti 2016. Förfarandet gäller föreningar vars senaste anmälan till föreningsregistret har gjorts före 1996. Skatteförvaltningens register upptar ca 50 000 registrerade föreningar som har ett FO-nummer. Av dem saknar ca 600 ett föreningsregisternummer i skatteförvaltningens register. De föreningar som blir föremål för avregistrering har troligen inte FO-nummer. Sådana har givits från och med den 1 april 2001.

Enligt 1 mom. kan registermyndigheten fatta beslut om avregistrering i ovannämnda fall. Förutsättningarna för avregistrering motsvarar den speciallag på basis av vilken passiva föreningar på registermyndighetens initiativ avfördes ur registret under 1990—1992. I den gällande föreningslagen finns det ingen motsvarande bestämmelse som skulle göra det möjligt att uppdatera uppgifterna i föreningsregistret genom massavregistreringar som genomförs med jämna mellanrum på myndighetens initiativ. Av den anledningen finns det nu uppskattningsvis 30 000—40 000 passiva föreningar i föreningsregistret. Registermyndigheten utreder i sina egna register och i skatteförvaltningens register om den förening som förfarandet gäller har upphört med verksamheten.

Om registermyndigheten får veta att föreningen i fråga äger t.ex. en fastighet, kan myndigheten utifrån det anse att föreningen är aktiv. Förslaget motsvarar till denna del handelsregisterpraxis för bostadsaktiebolag.

Enligt 2 mom. ska registermyndigheten innan den fattar beslut genom en kungörelse i officiella tidningen uppmana föreningar som på basis av 1 mom. antas ha upphört med verksamheten att inom fem månader skriftligen anmäla att deras verksamhet fortgår. Offentlig kungörelse har valts som informationskanal, eftersom de föreningar som berörs av en avregistrering enligt denna paragraf ofta är svåra att nå på annat sätt. För att skriftligen anmäla att verksamheten fortgår räcker det med ett fritt formulerat meddelande som kan göras på webbplatsen eller vid behov också per brev eller e-post av föreningens officiella företrädare men också av någon annan som saken gäller. Tidsfristen för anmälan har valts med beaktande av att det i praktiken kan ta tid innan föreningen får veta om avregistreringen och å andra sidan innan berörda personer i föreningen vidtar åtgärder för att göra anmälan.

I syfte att underlätta föreningarnas och deras intressentgruppers verksamhet är det skäl att en kungörelse för att inleda avregistreringen alltid offentliggörs vid samma tid på året. Utöver det som uttryckligen föreskrivs i lagen ska registermyndigheten informera om avregistreringsförfarandet också på annat sätt i enlighet med god förvaltningssed. Information om en kommande avregistrering, såsom tidtabell och olika skeden, ska således ges också bl.a. på registermyndighetens webbplats och till medierna.

Under beredningen har man också övervägt alternativet att alla de föreningar som berörs av en avregistrering skulle informeras om saken direkt. Detta föreslås dock inte, eftersom det för största delen av de föreningar som varit passiva i över 20 år troligen inte finns aktuell kontaktinformation i föreningsregistret och sådana inte heller lätt kan fås ur andra myndighetsregister och offentliga källor. Om en förening som blir föremål för förfarandet hör till ett förbund, kan

förbundet har aktuell kontaktinformation om sin medlemsförening. Medlemskap i ett förbund är dock inte en uppgift som registreras och att från myndighetshåll utreda medlemskapet förutsätter i allmänhet åtminstone läsning och tolkning av stadgarna, vilket avsevärt skulle begränsa möjligheten till automatisk avregistrering. I praktiken kan förbundens tillgång till information för att identifiera de medlemsföreningar som blir föremål för förfarandet tillgodoses i tillräcklig utsträckning så att registermyndigheten utöver kungörelsen i officiella tidningen samtidigt på sin webbplats publicerar namn på och registernummer för de aktuella föreningarna i maskinläsbar form. På så sätt får förbunden information om avregistreringen och tidtabellen för förfarandet och vart och ett förbund kan maskinellt jämföra uppgifterna för de föreningar som saken gäller med sin egen medlemsförteckning och vidta behövliga åtgärder.

Enligt 3 mom. ska föreningen avregistreras, om någon anmälan om att verksamheten fortgår inte har kommit och det inte heller annars finns skäl att anta att verksamheten fortgår. Också en anmälan som kommit efter den utsatta tiden men innan ett beslut om avregistrering fattas ska beaktas liksom alla andra uppgifter som tyder på att föreningen fortfarande är verksam. Om sådana uppgifter inte har kommit fram, ska föreningen avföras ur registret.

I enlighet med handelsregisterpraxis ska de föreningar som avförts ur föreningsregistret återinföras på basis av förvaltningslagens bestämmelser om rättelse av fel (8 kap. i förvaltningslagen). Om registermyndigheten trots sin uttryckliga utredningsskyldighet har avfört en aktiv förening, har beslutet baserat sig på felaktig information om att föreningens verksamhet har upphört.

Enligt förvaltningslagen ska ett yrkande på rättelse av ett fel framställas inom fem år från det att det felaktiga beslutet fattades (52 § 1 mom. i förvaltningslagen). Det föreslagna utredningsförfarandet motsvarar vad som föreskrivs i handelsregisterlagen, vilket innebär att förvaltningslagen är tillämplig på återinförande av en förening som felaktigt avförts ur föreningsregistret på samma sätt som rättelse av ett felaktigt avförande ur handelsregistret. Om ett yrkande på återinförande framställs mer än fem år från avregistreringen, kan bestämmelsen i förvaltningslagen inte längre tillämpas. Föreningen måste då göra en ny grundanmälan.

I 4 mom. föreslås det bli föreskrivet att föreningen ska upplösas eller avregistreras när föreningen inte har någon i registret införd behörig styrelseordförande. Enligt föreningslagen har styrelseordföranden alltid rätt att företräda föreningen. Det är viktigt att styrelsen alltid har en företrädare som kan handla på föreningens vägnar och ta emot stämningar och meddelanden riktade till föreningen. Enligt momentet ska registermyndigheten bereda föreningen tillfälle att anmäla ordföranden för registrering innan det fattas beslut om upplösning eller avregistrering av föreningen. På den som har rätt att göra ansökan och på hörande av föreningen tillämpas vad som i 41 § 1 och 2 mom. föreskrivs om uppgörande av en ansökan som gäller upplösning av en förening som upphört med verksamheten och om hörande av föreningen innan ett förordnande om upplösning utfärdas. Styrelseordföranden ska anmälas för registrering enligt vad som föreskrivs om anmälningar till föreningsregistret. I en sådan situation kan registermyndigheten också på eget initiativ inleda ett upplösnings- eller avregistreringsförfarande.

41 b §. Rättsverkningar av avregistrering. I 1 mom. föreslås det för klarhetens skull en bestämmelse om tidpunkten för avregistrering. Någon sådan bestämmelse finns inte i den gällande lagen. En förening är avregistrerad när myndighetens beslut om avregistrering har antecknats i registret. Förslaget motsvarar lagstiftningen om andra enskilda juridiska personer. På föreningen tillämpas efter avregistreringen bestämmelserna i lagens 10 kap. om oregistrerade föreningar. Efter avregistreringen kan föreningen således inte längre förvärva rättigheter eller ingå förbindelser och inte heller kära eller svara. Då en förpliktelse har uppkommit genom en åtgärd som har vidtagits på föreningens vägnar efter avregistreringen, är de som deltagit i och beslutat om åtgärden personligen och solidariskt ansvariga för förpliktelsen.

I fråga om de medel och skulder som föreningen haft före avregistreringen ska föreningen enligt allmänna rättsprinciper betraktas som en typ av sammanslutning som fortfarande äger den avregistrerade föreningens medel och med dem svarar för den registrerade föreningens skulder. Ansvar för de nya åtgärder som gäller också dessa medel och skulder bestäms enligt bestämmelserna i 10 kap. Av allmänna rättsprinciper följer att den som handlar på en sådan avregistrerad förening vägnar dock inte ansvarar för åtgärder som är nödvändiga för betalning av föreningens skulder eller för bevarande av värdet av föreningens egendom (se negotiorum gestio-principen, som framgår av 18 kap. 10 § i handelsbalken och jämför med 20 kap. 22 § 2 mom. i ABL). Till denna del motsvarar rättsläget således till största delen t.ex. ställningen för ett aktiebolag som avförts ur handelsregistret.

Enligt 2 mom. kan eventuella medel hos en avregistrerad förening inte skiftas utan att det vidtas sådana likvidationsåtgärder som avses i 40 § 2 mom. Föreningens företrädare kan dock fem år efter avregistreringen skifta medel till ett värde som understiger 8 000 euro i enlighet med 40 § 3 mom. för ett ändamål som bestämts i stadgarna i fall av upplösning utan att det vidtas likvidationsåtgärder, om föreningen inte har kända skulder. Berättigade att handla på en avregistrerad förening vägnar är i praktiken vanligen styrelseordföranden och övriga namntecknare enligt vad som bestäms i föreningens stadgar. De som fått medel utan att likvidationsåtgärder vidtagits svarar med beloppet av de mottagna medlen för betalningen av skulder som eventuellt dyker upp för föreningens del. Samma ansvar gäller på basis av den övriga associations- och stiftelselagstiftningen dem som fått medel från andra sammanslutningar och stiftelser som handlar under begränsat ansvar och som avregistrerats utan likvidationsförfarande.

I 3 mom. föreskrivs det om försättande av föreningen i likvidation, om det efter avregistreringen uppkommer behov av likvidationsåtgärder. Var och en vars rätt berörs av likvidationsåtgärder gentemot föreningen kan hos registermyndigheten göra en ansökan om inledande av likvidation av den avregistrerade föreningen. Registermyndigheten kan i enlighet med det föreslagna 41 § 3 mom. förordna en likvidator för en sådan avregistrerad förening. Om föreningen inte har medel att betala likvidationskostnaderna och ingen tar på sig ansvaret för dem, kan ett förordnande om försättande i likvidation inte utfärdas.

Enligt 4 mom. utfärdas ett förordnande om likvidation (3 mom.) dock inte, om det inte finns kända medel för att täcka likvidationskostnaderna. I så fall ska de ringa medel som återstår efter att kända skulder har betalats tillfalla staten. Enligt förslaget kan statskontoret besluta att sådana medel används för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära. Föreningar och stiftelser som bedriver sådan verksamhet kan meddela statskontoret att de är villiga att ta emot också medel av mindre omfattning.

48 §. Grundanmälan. Det föreslås att 2 mom. ändras så att föreningen förutom de obligatoriska uppgifterna i en grundanmälan också vid behov kan anmäla hela styrelsen för registrering. Detta kan behövas för att underlätta föreningens verksamhet, som att göra olika slags anmälningar, och öka öppenheten i föreningen.

Paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrat så att också alla andra myndiga styrelsemedlemmar förutom styrelseordföranden kan underteckna grundanmälan och försäkra att föreningen har bildats med iakttagande av föreningslagen. Också i andra associationsformer krävs det i grundanmälan alltid en försäkran av styrelsemedlemmar. Enligt förslaget behöver anmälaren inte längre försäkra att de angivna uppgifterna är riktiga. På lämnande av felaktiga uppgifter till myndigheten tillämpas nämligen den allmänna lagstiftning som gäller detta på samma sätt som på lämnande av felaktiga uppgifter till handelsregistret eller stiftelseregistret. Anmälaren behöver inte heller längre ge en försäkran om att de personer som anmäls för registrering är myndiga. Detta kontrolleras på tjänstens vägnar maskinellt på motsvarande sätt som i fråga

om anmälningar till handelsregistret. Det föreslås att 52 § 1 mom. om ändringsanmälan ändras så att en ändringsanmälan kan undertecknas också av en person som bemyndigats av en styrelsemedlem. Förslaget motsvarar till innehållet 14 § 3 mom. i företags- och organisationsdatalagen. Det momentet gäller i fråga om föreningar en situation där en förening som bedriver näringsverksamhet anmäls också till handelsregistret.

52 §. Ändringsanmälningar. För att ändringsanmälningar lättare ska kunna göras föreslås det i enlighet med den lagstiftning som gäller andra associations- och stiftelseformer att 1 mom. ändras så att den ändringsanmälan som görs i föreningsregistret kan undertecknas av alla myndiga ordinarie medlemmar i föreningens styrelse. De är också ansvariga för att en sådan görs. Det föreslås att ändringen genomförs genom en hänvisning till 48 § som gäller grundanmälan. Dessutom ska också föreningen kunna ge rätten att göra anmälan till någon annan av styrelsen bemyndigad aktör på samma sätt som i andra associations- och stiftelseformer.

I momentet ska det också tas in en bestämmelse om att en styrelsemedlem och namntecknare som avgått själv kan anmäla detta till föreningsregistret. I praktiken förekommer det situationer då föreningen inte omedelbart anmäler att uppdraget som styrelseordförande eller namntecknare upphört på grund av avgång eller entledigande. Enligt förslaget kan anmälan göras av den styrelsemedlem eller namntecknare som avgått eller blivit entledigad. En anmälan till föreningsregistret visar i sig inte att föreningen fått kännedom om avgången. Anmälan ska göras på en blankett som fastställs av föreningsregistermyndigheten.

1.2 Företags- och organisationsdatalagen

14 §. Ansvar för att anmälningarna görs. Det föreslås att 1 mom. 7 punkten ändras så att ansvar för att anmälningar i en registrerad förening görs är styrelsens alla ordinarie medlemmar utöver styrelseordföranden. Förslaget motsvarar till innehållet kraven i de lagar gällande andra associationsformer och stiftelser där ägarna eller medlemmarna handlar under begränsat ansvar.

1.3 Religionsfrihetslagen

18 §. Anmälan om bildande av ett samfund. Det föreslås att 2 mom. ändras så att alla övriga styrelsemedlemmar utöver styrelseordföranden kan anmälas för införande i registret över religionssamfund. Paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrat på samma sätt som 48 § 3 mom. i föreningslagen så att en annan myndig styrelsemedlem utöver styrelseordföranden kan underteckna grundanmälan och försäkra att samfundet har bildats med iakttagande av bestämmelserna i religionsfrihetslagen. Ändringarna motsvarar innehållsmässigt de ändringar som föreslås i 48 § i föreningslagen.

19 §. Anmälan om bildande av ett lokalsamfund. Det föreslås att bestämmelserna i 2 och 3 mom. om registrering av styrelsemedlemmarna i ett religiöst samfunds lokalsamfund samt om undertecknande av en anmälan om bildande av ett lokalsamfund och försäkran i anslutning till anmälan ändras på samma sätt som i 18 § i religionsfrihetslagen och 48 § i föreningslagen.

20 §. Anmälan om ändring och upplösning. I 1 mom. föreslås ett tillägg om att byte av en i registret antecknad styrelsemedlem utgör grund för en anmälan om ändring. Förslaget motsvarar den ändring som föreslås i 52 § 1 mom. i föreningslagen.

Det föreslås att 5 mom. ändras på samma sätt som 52 § 1 mom. i föreningslagen så att en ändringsanmälan får undertecknas av en person som bemyndigats av någon som är ansvarig för att en anmälan görs och att var och en som har avgått från sin i registret antecknade post eller vars i registret antecknade uppdrag har upphört själv får göra anmälan om detta.

27 §. Tillämpning av föreningslagen. Det föreslås att hänvisningsbestämmelsen i 1 mom. 9 punkten till föreningslagens bestämmelser om upplösning av en förening ändras på grund av de ändringar som föreslås i föreningslagen. Till följd av förslaget gäller i fråga om upplösning av ett religiöst samfund på basis av samfundets eget beslut, förordnande om upplösning av ett religiöst samfund som upphört med verksamheten samt klander av likvidationsåtgärderna i ett religiöst samfund fortfarande vad som föreskrivs om ideella föreningar i föreningslagen. Det förfarande för avregistrering som anges i 41 a och 41 b § i föreningslagen ska inte tillämpas på religiösa samfund. Bestämmelser om avregistrering av dem finns i 24 § i religionsfrihetslagen. Den ändring av 32 § i föreningslagen som gäller ett klarläggande av när ett föreningsbeslut är klanderbart blir på basis av hänvisningsbestämmelsen i 4 punkten i samma moment tillämplig också på religiösa samfund.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

I fråga om ogiltigheten av föreningsbeslut föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken en bestämmelse i den nya lagen som gäller ogiltigheten av beslut tillämpas på beslut som har fattats efter ikraftträdandet av lagen.

Enligt övergångsbestämmelsen ska den nya lagen i fråga om slutredovisningen tillämpas på revision, verksamhetsgranskning, förvaring och tillgänglighet samt på behandling av slutredovisningen på föreningsmötet, när slutredovisningen ges efter ikraftträdandet av den nya lagen. Med tidpunkten för uppgörande av slutredovisningen avses tidpunkten när den undertecknas.

Den nya lagens bestämmelser om skadeståndsansvar för likvidatorn och ansvaret för den som fått medel från en upplöst förening ska på basis av övergångsbestämmelserna tillämpas på en gärning eller underlåtelse som skett efter ikraftträdandet av lagen och på den som fått medel från en upplöst förening efter ikraftträdandet av lagen.

Det föreslås att bestämmelser om ikraftträdandet av 48 § 2 mom., som gäller registrering av styrelsemedlemmar, ska utfärdas separat genom förordning av statsrådet. Den föreslagna övergångsbestämmelsen behövs, eftersom den reform av Patent- och registerstyrelsens datasystem som ger möjlighet att registrera övriga styrelsemedlemmar bli klar senare efter det att lagen trätt i kraft.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Förslagen om ändring av bestämmelserna om upplösning av en förening är inte problematiska med tanke på föreningsfriheten (13 § i grundlagen) eftersom förutsättningarna för upplösning och avregistrering säkerställs i tillräcklig utsträckning och en förening som felaktigt avförts ur registret kan återinföras i registret med stöd av förvaltningslagen. Enligt förvaltningslagen ska ett yrkande på rättelse av ett fel framställas inom fem år från det att det felaktiga beslutet fattades.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av föreningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i föreningslagen (503/1989) 32 § 1 mom., 40 och 41 §, 48 § 2 och 3 mom. samt 52 §
1 mom., av dem 48 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1177/1994, samt
fogas till lagen nya 41 a och 41 b § som följer:

32 §

Klanderbara beslut

En föreningsmedlem, styrelsen och en styrelsemedlem får genom en talan mot föreningen klandra ett föreningsbeslut om beslutet inte har tillkommit i behörig ordning och felet har kunnat inverka på beslutets innehåll eller i övrigt på föreningsmedlemmarnas rätt eller om beslutet annars strider mot denna lag eller föreningens stadgar. Rätt till klandertalan har inte den som vid mötet har medverkat till beslutet.

40 §

Likvidationsförfarande som grundar sig på ett föreningsbeslut

När föreningsmötet har beslutat upplösa föreningen, ska styrelsen vidta de likvidationsåtgärder enligt 2 mom. som följer av upplösningen, om inte föreningsmötet i styrelsens ställe har utsett en eller flera andra likvidatorer för uppdraget. Det är dock inte nödvändigt att företa likvidationsåtgärder, om föreningsmötet när den fattar beslut om upplösning samtidigt godkänner en av styrelsen uppgjord slutredovisning enligt vilken föreningen inte har skulder.

Syftet med likvidationsförfarandet är att utreda föreningens ekonomiska ställning, realisera en behövlig mängd egendom och betala föreningens skulder samt att använda de återstående medlen enligt vad som bestäms i föreningens stadgar och föreskrivs i denna lag.

En förening som har fattat beslut om att upplösa sig får fortsätta med sin ekonomisk verksamhet endast i den utsträckning som en ändamålsenlig likvidation kräver. Likvidatorerna har rätt att söka offentlig stämning på föreningens borgenärer. Om föreningens tillgångar inte förslår till betalning av dess skulder, ska likvidatorerna ansöka om att föreningen försätts i konkurs. Om de tillgångar som återstår efter det skulderna har betalats inte kan användas på det sätt som bestäms i föreningens stadgar, ska likvidatorerna överlåta dem för att användas för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära. Likvidatorerna ska utan ogrundat dröjsmål göra upp en slutredovisning för upplösningen. Slutredovisningen ska innehålla en redogörelse för betalningen av skulder och användningen av återstående tillgångar samt boks-

luten, verksamhetsberättelserna och eventuella revisionsberättelser och verksamhetsgranskingsberättelser för hela likvidationstiden. Likvidatorerna ska kalla föreningsmedlemmarna till föreningsmöte för granskning av slutredovisningen, om det inte är obehövligt med beaktande av att föreningens tillgångar är obetydliga och av andra omständigheter. Likvidatorerna ska se till att slutredovisningen förvaras med iakttagande av bokföringslagens (1336/1997) bestämmelser om förvaring av balansboken. Om föreningen enligt lag eller stadgarna är skyldig att välja en revisor eller en verksamhetsgranskare, ska slutredovisningen på motsvarande sätt genomgå revision eller verksamhetsgranskning. På likvidatorerna tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om styrelsen och dess medlemmar, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel. Likvidatorernas mandattid fortsätter tills vidare.

Om skulderna i en förening som upplöses inte har betalats innan tillgångarna har använts i enlighet med 2 mom., svarar de som fått en andel av tillgångarna med beloppet av de mottagna tillgångarna för betalningen av föreningens skulder.

Föreningen anses upplöst när upplösningen har antecknats i föreningsregistret.

41 §

Förordnande av upplösning av en förening som upphört med verksamheten

Om en föreningens verksamhet har upphört, men föreningen inte har upplösts, kan en medlem eller någon annan som saken gäller ansöka hos registermyndigheten om förordnande om upplösning av föreningen. Föreningen ska ges tillfälle att bli hörd med anledning av ansökan. Ansökan ska bifallas, om det visas att föreningens verksamhet har upphört. Om inte något annat visas, ska föreningens verksamhet anses ha upphört då minst tio år har förflutit efter föreningens senaste anmälan till föreningsregistret. Om föreningen uppges vara verksam eller om någon motsätter sig att föreningen upplöses genom beslut av registermyndigheten, ska registermyndigheten dock skjuta upp behandlingen av ärendet, om sökanden inom sex månader från registermyndighetens meddelande visar att sökanden väckt talan vid domstolen på föreningens hemort för fastställande av förutsättningarna för upplösning av föreningen.

Efter att registermyndigheten har fått ansökan ska myndigheten på lämpligt sätt uppmana föreningen att anmäla att verksamheten fortgår. Om föreningen inte lämnar någon verksamhetsanmälan, ska uppmaningen sändas till föreningen skriftligen. Av uppmaningen ska framgå att ett förordnande om upplösning av föreningen kan utfärdas om ingen anmälan om verksamheten lämnas senast den utsatta dagen. Samtidigt ska de medlemmar och borgenärer som vill framföra anmärkningar mot förordnandet om upplösning uppmanas att göra detta skriftligen senast den utsatta dagen. Uppmaningen ska publiceras i den officiella tidningen senast fem månader före den utsatta dagen. Ärendet kan avgöras trots att det inte kan visas att föreningen har tagit emot uppmaningen. Registermyndigheten ska på tjänstens vägnar anteckna uppmaningen i registret. Ett förordnande om upplösning av föreningen kan utfärdas, om det inte innan ärendet avgörs visas att det inte finns någon grund för detta.

När registermyndigheten och domstolen bifaller ansökan ska den samtidigt vid behov förordna sökanden eller någon annan att som likvidator vidta likvidationsåtgärder. Då tillämpas 40 § 2—5 mom. på likvidationsåtgärderna. Likvidatorn ska dessutom se till att slutredovisningen finns tillgänglig för föreningen och andra vars rätt berörs av att föreningen upplöses. En förening som har upphört med sin verksamhet ska avregistreras, om föreningens tillgångar inte räcker till betalning av kostnaderna för likvidationsåtgärderna eller om uppgifter om tillgångarnas storlek inte kan fås och ingen medlem, borgenär eller annan person tar på sig ansvaret för dem.

41 a §

Upplösning och avregistrering av en förening på myndighetens initiativ

Registermyndigheten kan förordna om avregistrering av en förening om det förflutit minst tjugo år sedan föreningen senast gjort en anmälan till föreningsregistret och det inte annars finns skäl att anta att föreningens verksamhet fortgår.

Innan ett beslut enligt 1 mom. om att avregistrera en förening fattas ska Patent- och registerstyrelsen i officiella tidningen publicera en kungörelse i vilken alla de föreningar som avses i 1 mom. nämns vid namn och uppmanas att inom fem månader till Patent- och registerstyrelsen skriftligen anmäla att deras verksamhet fortgår. Patent- och registerstyrelsen ska dessutom på sin webbplats hålla uppgifter om namn på och registernummer för de föreningar som är föremål för förfarandet tillgängliga för allmänheten i maskinellt bearbetbar form.

Om någon anmälan om att en förening fortsätter sin verksamhet inte har gjorts och det inte heller annars finns skäl att anta att verksamheten fortgår, ska föreningen efter tidsfristens utgång avregistreras.

Registermyndigheten kan på eget initiativ eller på ansökan förordna att en förening ska upplösas, om föreningen inte har någon i registret antecknad behörig styrelseordförande. Ett sådant beslut ska meddelas, om det inte innan ärendet avgörs visas att det inte längre finns någon grund för detta. Innan ett beslut meddelas ska föreningen höras. På den som har rätt att göra ansökan, hörande av föreningen, förordnande av likvidator, likvidationsförfarandet och likvidatorer tillämpas 41 §.

41 b §

Avregistreringens rättsverkningar

En förening är avregistrerad när beslutet om avregistrering har antecknats i registret.

En avregistrerad förenings tillgångar får inte användas utan likvidationsåtgärder enligt 40 och 41 §. Föreningens företrädare får dock fem år efter avregistreringen använda tillgångarna i enlighet med 40 § 3 mom., om tillgångarna inte överstiger 8 000 euro och föreningen inte har kända skulder. De som fått en andel av tillgångarna svarar med beloppet av de mottagna tillgångarna för betalningen av föreningens skulder.

Om likvidationsåtgärder behövs efter det att föreningen har avregistrerats, ska registermyndigheten på ansökan av den vars rätt saken gäller förordna om likvidation av föreningen i enlighet med 40 § 2—4 mom. Registermyndigheten kan då också på eget initiativ förordna om likvidation av föreningen.

Ett förordnande enligt 3 mom. ska dock inte utfärdas, om föreningens tillgångar inte räcker till betalning av kostnaderna för likvidationsåtgärderna och ingen tar på sig ansvaret för dem. De tillgångar som återstår efter att kända skulder har betalats ska då tillfalla staten. Statskontoret kan besluta att tillgångar som tillfallit staten överläts för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära.

48 §

Grundanmälan

I grundanmälan, till vilken stiftelseurkunden och föreningens stadgar ska fogas, ska anges fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning i fråga om föreningens styrelseordförande och namntecknare samt sådana eventuella begränsningar av namnteckningsrätten som avses i 36 § 3 mom. Om en person saknar finländsk personbeteckning anges födelsetiden. Också de övriga styrelsemedlemmarna får uppges i grundanmälan.

Styrelseordföranden eller någon annan myndig styrelsemedlem ska underteckna anmälan och försäkra att föreningen har bildats med iakttagande av bestämmelserna i denna lag.

52 §

Ändringsanmälningar

En anmälan ska göras till registret (*ändringsanmälan*) när en förenings stadgar har ändrats samt när styrelseordföranden, någon annan i registret antecknad styrelsemedlem eller en namntecknare har bytts ut. Vid stadgeändring ska de ändrade stadgarna fogas till anmälan. På uppgörande och undertecknande av anmälan tillämpas vad som i 48 § föreskrivs om uppgörande och undertecknande av grundanmälan. En ändringsanmälan får undertecknas också av en person som är bemyndigad av den som är ansvarig för att anmälningarna görs. Dessutom får den som har avgått från sin i föreningsregistret antecknade post eller vars i registret antecknade uppdrag har upphört själv göra anmälan om detta.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 ____ . Bestämmelsen i 48 § 2 mom. om att andra styrelsemedlemmar än ordföranden och namntecknaren ska anmälas för registrering träder dock i kraft först vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

På avgörande av en klandertalan som gäller ogiltigheten av ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På revision, verksamhetsgranskning, förvaring och tillgänglighet av en slutredovisning samt på behandlingen av slutredovisningen vid föreningsmötet tillämpas denna lag, om slutredovisningen görs upp efter ikraftträdandet.

På skadestånd som baserar sig på en gärning eller underlåtelse som har skett före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Bestämmelsen i denna lag om ansvaret för den som har erhållit tillgångar från en förening som upplöses ska tillämpas på den som har erhållit tillgångar efter ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 14 § i företags- och organisationsdatalagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) 14 § 1 mom. 7 punkten som följer:

14 §

Ansvar för att anmälningarna görs

Ansvariga för att en anmälan till registret görs är

7) för en ideell förening styrelsens ordinarie medlemmar,

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av religionsfrihetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i religionsfrihetslagen (453/2003) 18 § 2 och 3 mom., 19 § 2 och 3 mom., 20 § 1 och 5 mom. samt 27 § 1 mom. 9 punkten som följer:

18 §

Anmälan om bildande av ett samfund

Till anmälan ska fogas den stiftelseurkund som avses i 9 § samt samfundsordningen. I anmälan ska ingå fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning för styrelseord-

föranden och namntecknarna, eventuella begränsningar av namnteckningsrätten enligt 36 § 3 mom. i föreningslagen samt de uppgifter om samfundets stiftare som avses i 4 § 3 mom. i denna lag. Om en person inte har någon finländsk personbeteckning anges födelsetiden. Också de övriga styrelsemedlemmarna får uppges i anmälan.

Styrelseordföranden eller någon annan myndig styrelsemedlem ska underteckna anmälan och försäkra att samfundet har bildats med iakttagande av bestämmelserna i denna lag.

19 §

Anmälan om bildande av ett lokalsamfund

Till anmälan ska fogas eventuella lokala stadgar. I anmälan ska ingå fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning för lokalsamfundets styrelseordförande och namntecknare samt eventuella begränsningar av namnteckningsrätten enligt 36 § 3 mom. i föreningslagen. Om en person inte har någon finländsk personbeteckning anges födelsetiden. Också de övriga styrelsemedlemmarna får uppges i anmälan.

Samfundets styrelseordförande eller någon annan myndig styrelsemedlem ska underteckna anmälan och ge en försäkran enligt 18 § 3 mom.

20 §

Anmälan om ändring och upplösning

En ändring av samfundsordningen för ett registrerat religionssamfund och av de lokala stadgarna för ett registrerat lokalsamfund samt byte av styrelseordförande, någon annan i registret antecknad styrelsemedlem och en namntecknare för samfundet eller det registrerade lokalsamfundet anmäls skriftligen (*ändringsanmälan*) till Patent- och registerstyrelsen.

På antecknande av en ändrings- och upplösningssanmälan i registret tillämpas vad som i 16 § 1 mom. föreskrivs om registrering av ett religionssamfund. På uppgörande och undertecknande av en ändringsanmälan tillämpas vad som i 18 § föreskrivs om uppgörande och undertecknande av en anmälan om bildande av ett samfund. En ändringsanmälan får undertecknas också av en person som är bemyndigad av den som är ansvarig för att anmälningarna görs. Dessutom får den som har avgått från sin i registret över religionssamfund antecknade post eller vars i registret antecknade uppdrag har upphört själv göra anmälan om detta.

27 §

Tillämpning av föreningslagen

Förutom vad som bestäms i denna lag iakttas i fråga om ett registrerat religionssamfund i tillämpliga delar följande bestämmelser om registrerade föreningar i föreningslagen:

9) bestämmelserna om upplösning av en förening i 40, 41 och 42 §,

RP 33/2016 rd

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors den 31 mars 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

1.

Lag

om ändring av föreningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i föreningslagen (503/1989) 32 § 1 mom., 40 och 41 §, 48 § 2 och 3 mom. samt 52 §
1 mom., av dem 48 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1177/1994, samt
fogas till lagen nya 41 a och 41 b § som följer:

Gällande lydelse

32 §

Klanderbara beslut

Om ett föreningsbeslut inte har tillkommit i
behörig ordning eller om det annars strider
mot lag eller föreningens stadgar, kan en för-
eningsmedlem, styrelsen eller en styrelse-
medlem väcka talan mot föreningen för att få
beslutet ogiltigförklarat. Rätt till klandertalan
har inte den som vid mötet har medverkat till
beslutet.

40 §

Likvidation

Har en förening beslutat upplösa sig, skall
styrelsen vidta de likvidationsåtgärder som
upplösningen föranleder, om inte föreningen
i styrelsens ställe har utsett en eller flera
andra likvidatorer. Det är dock inte nödvän-
digt att företa någon likvidation, om före-
ningen när den fattar beslut om att upplösa
sig samtidigt godkänner en av styrelsen upp-
gjord slutredovisning enligt vilken förening-
en inte har skulder.

Föreslagen lydelse

32 §

Klanderbara beslut

*En föreningsmedlem, styrelsen och en sty-
relsemedlem får genom en talan mot före-
ningen klandra ett föreningsbeslut om beslu-
tet inte har tillkommit i behörig ordning och
felet har kunnat inverka på beslutets innehåll
eller i övrigt på föreningsmedlemmarnas rätt
eller om beslutet annars strider mot denna
lag eller föreningens stadgar. Rätt till klan-
dertalan har inte den som vid mötet har med-
verkat till beslutet.*

40 §

*Likvidationsförfarande som grundar sig på
ett föreningsbeslut*

*När föreningsmötet har beslutat upplösa
föreningen, ska styrelsen vidta de likvidat-
ionsåtgärder enligt 2 mom. som följer av upp-
lösningen, om inte föreningsmötet i styrel-
sens ställe har utsett en eller flera andra lik-
vidatorer för uppdraget. Det är dock inte
nödvändigt att företa likvidationsåtgärder,
om föreningsmötet när den fattar beslut om
upplösning samtidigt godkänner en av styrel-
sen uppgjord slutredovisning enligt vilken*

Gällande lydelse

En förening som har fattat beslut om att upplösa sig får fortsätta med ekonomisk verksamhet endast i den utsträckning som en ändamålsenlig likvidation kräver. Likvidatorerna har rätt att söka offentlig stämning på borgenärer samt att överlämna föreningens egendom till konkurs. Om de medel som återstår efter det skulderna har betalats inte kan användas på det sätt som bestäms i stadgarna, skall likvidatorerna överlåta dem till staten för att om möjligt användas för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära. Likvidatorerna skall ge en slutredovisning för upplösningen och se till att den bevaras.

Föreslagen lydelse

föreningen inte har skulder.

Syftet med likvidationsförfarandet är att utreda föreningens ekonomiska ställning, realisera en behövlig mängd egendom och betala föreningens skulder samt att använda de återstående medlen enligt vad som bestäms i föreningens stadgar och föreskrivs i denna lag.

En förening som har fattat beslut om att upplösa sig får fortsätta med sin ekonomisk verksamhet endast i den utsträckning som en ändamålsenlig likvidation kräver. Likvidatorerna har rätt att söka offentlig stämning på föreningens borgenärer. Om föreningens tillgångar inte förslår till betalning av dess skulder, ska likvidatorerna ansöka om att föreningen försätts i konkurs. Om de tillgångar som återstår efter det skulderna har betalats inte kan användas på det sätt som bestäms i föreningens stadgar, ska likvidatorerna överlåta dem för att användas för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära. Likvidatorerna ska utan ogrundat dröjsmål göra upp en slutredovisning för upplösningen. Slutredovisningen ska innehålla en redogörelse för betalningen av skulder och användningen av återstående tillgångar samt boksluten, verksamhetsberättelserna och eventuella revisionsberättelser och verksamhetsgranskningsberättelser för hela likvidationstiden. Likvidatorerna ska kalla föreningsmedlemmarna till föreningsmöte för granskning av slutredovisningen, om det inte är obehövt med beaktande av att föreningens tillgångar är obetydliga och av andra omständigheter. Likvidatorerna ska se till att slutredovisningen förvaras med iakttagande av bokföringslagens (1336/1997) bestämmelser om förvaring av balansboken. Om föreningen enligt lag eller stadgarna är skyldig att välja en revisor eller en verksamhetsgranskare, ska slutredovisningen på motsvarande sätt genomgå revision eller verksamhetsgranskning. På likvidatorerna tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om styrelsen och dess medlemmar, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel. Likvidatorernas mandattid fortsätter tills vidare.

Om skulderna i en förening som upplöses inte har betalats innan tillgångarna har använts i enlighet med 2 mom., svarar de som fått en andel av tillgångarna med beloppet av

Gällande lydelse

Föreningen anses ha upphört när anteckning om upplösningen har införts i föreningsregistret.

41 §

Förklaring om att en förening har upplösts

Om en förenings verksamhet har upphört, men föreningen inte har upplösts, kan en medlem eller någon annan som saken gäller ansöka hos domstolen på föreningens hemort om att föreningen skall förklaras upplöst. Föreningen skall ges tillfälle att bli hörd med anledning av ansökan. Denna skall bifallas, om det visas att föreningens verksamhet har upphört. Om inte något annat visas, skall föreningens verksamhet anses ha upphört då tio år har förflutit efter föreningens senaste anmälan till föreningsregistret.

Föreslagen lydelse

de mottagna tillgångarna för betalningen av föreningens skulder.

Föreningen anses *upplöst* när upplösningen har *antecknats* i föreningsregistret.

41 §

Förordnande av upplösning av en förening som upphört med verksamheten

Om en förenings verksamhet har upphört, men föreningen inte har upplösts, kan en medlem eller någon annan som saken gäller ansöka hos *registermyndigheten om förordnande om upplösning av föreningen*. Föreningen ska ges tillfälle att bli hörd med anledning av ansökan. *Ansökan* ska bifallas, om det visas att föreningens verksamhet har upphört. Om inte något annat visas, ska föreningens verksamhet anses ha upphört *då minst tio år har förflutit efter föreningens senaste anmälan till föreningsregistret. Om föreningen uppges vara verksam eller om någon motsätter sig att föreningen upplöses genom beslut av registermyndigheten, ska registermyndigheten dock skjuta upp behandlingen av ärendet, om sökanden inom sex månader från registermyndighetens meddelande visar att sökanden väckt talan vid domstolen på föreningens hemort för fastställande av förutsättningarna för upplösning av föreningen.*

Efter att registermyndigheten har fått ansökan ska myndigheten på lämpligt sätt uppmana föreningen att anmäla at verksamheten fortgår. Om föreningen inte lämnar någon verksamhetsanmälan, ska uppmaningen sändas till föreningen skriftligen. Av uppmaningen ska framgå att ett förordnande om upplösning av föreningen kan utfärdas om ingen anmälan om verksamheten lämnas senast den utsatta dagen. Samtidigt ska de medlemmar och borgenärer som vill framföra anmärkningar mot förordnandet om upplösning uppmanas att göra detta skriftligen senast den utsatta dagen. Uppmaningen ska publiceras i den officiella tidningen senast fem månader före den utsatta dagen. Ärendet kan avgöras trots att det inte kan visas att föreningen har tagit emot uppmaningen. Registermyndigheten ska på tjänstens vägnar anteckna uppmaningen i registret.

Gällande lydelse

När domstolen bifaller ansökan skall den samtidigt vid behov förordna sökanden eller någon annan att som likvidator sköta om likvidationen. Härvid skall på motsvarande sätt tillämpas 40 § 2 mom.

Föreslagen lydelse

Ett förordnande om upplösning av föreningen kan utfärdas, om det inte innan ärendet avgörs visas att det inte finns någon grund för detta.

När registermyndigheten och domstolen bifaller ansökan ska den samtidigt vid behov förordna sökanden eller någon annan att som likvidator vidta likvidationsåtgärder. Då tillämpas 40 § 2—5 mom. på likvidationsåtgärder. Likvidatorn ska dessutom se till att slutredovisningen finns tillgänglig för föreningen och andra vars rätt berörs av att föreningen upplöses. En förening som har upphört med sin verksamhet ska avregistreras, om föreningens tillgångar inte räcker till betalning av kostnaderna för likvidationsåtgärder eller om uppgifter om tillgångarnas storlek inte kan fås och ingen medlem, borgenär eller annan person tar på sig ansvaret för dem.

41 a §

Upplösning och avregistrering av en förening på myndighetens initiativ

Registermyndigheten kan förordna om avregistrering av en förening om det förflutit minst tjugo år sedan föreningen senast gjort en anmälan till föreningsregistret och det inte annars finns skäl att anta att föreningens verksamhet fortgår.

Innan ett beslut enligt 1 mom. om att avregistrera en förening fattas ska Patent- och registerstyrelsen i officiella tidningen publicera en kungörelse i vilken alla de föreningar som avses i 1 mom. nämns vid namn och uppmanas att inom fem månader till Patent- och registerstyrelsen skriftligen anmäla att deras verksamhet fortgår. Patent- och registerstyrelsen ska dessutom på sin webbplats hålla uppgifter om namn på och registernummer för de föreningar som är föremål för förfarandet tillgängliga för allmänheten i maskinellt bearbetbar form.

Om någon anmälan om att en förening fortsätter sin verksamhet inte har gjorts och det inte heller annars finns skäl att anta att verksamheten fortgår, ska föreningen efter tidsfristens utgång avregistreras.

Registermyndigheten kan på eget initiativ eller på ansökan förordna att en förening ska

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

upplösas, om föreningen inte har någon i registret antecknad behörig styrelseordförande. Ett sådant beslut ska meddelas, om det inte innan ärendet avgörs visas att det inte längre finns någon grund för detta. Innan ett beslut meddelas ska föreningen höras. På den som har rätt att göra ansökan, hörande av föreningen, förordnande av likvidator, likvidationsförfarandet och likvidatorer tillämpas 41 §.

41 b §

Avregistreringens rättsverkningar

En förening är avregistrerad när beslutet om avregistrering har antecknats i registret.

En avregistrerad förenings tillgångar får inte användas utan likvidationsåtgärder enligt 40 och 41 §. Föreningens företrädare får dock fem år efter avregistreringen använda tillgångarna i enlighet med 40 § 3 mom., om tillgångarna inte överstiger 8 000 euro och föreningen inte har kända skulder. De som fått en andel av tillgångarna svarar med beloppet av de mottagna tillgångarna för betalningen av föreningens skulder.

Om likvidationsåtgärder behövs efter det att föreningen har avregistrerats, ska registermyndigheten på ansökan av den vars rätt saken gäller förordna om likvidation av föreningen i enlighet med 40 § 2—4 mom. Registermyndigheten kan då också på eget initiativ förordna om likvidation av föreningen.

Ett förordnande enligt 3 mom. ska dock inte utfärdas, om föreningens tillgångar inte räcker till betalning av kostnaderna för likvidationsåtgärderna och ingen tar på sig ansvaret för dem. De tillgångar som återstår efter att kända skulder har betalats ska då tillfalla staten. Statskontoret kan besluta att tillgångar som tillfallit staten överläts för att främja något ändamål som står föreningens verksamhet nära.

48 §

Grundanmälan

48 §

Grundanmälan

I grundanmälan, till vilken stiftelseurkun-

I grundanmälan, till vilken stiftelseurkun-

Gällande lydelse

den och föreningens stadgar skall fogas, skall anges fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning i fråga om *ordföranden* i föreningens styrelse och namntecknarna samt sådana eventuella begränsningar av namnteckningsrätten som avses i 36 §. Om en person saknar finländsk personbeteckning anges födelsetiden.

Styrelseordföranden skall underteckna anmälan och försäkra att uppgifterna i den är riktiga och att namntecknarna är myndiga.

52 §

Ändringsanmälningar

När en förenings stadgar ändras, ny styrelseordförande väljs eller namnteckningsrätten ändras skall anmälan göras till registret (*ändringsanmälan*). Vid stadgeändring skall de ändrade stadgarna fogas till anmälan. Om uppgörande av anmälan, undertecknande och försäkran gäller vad 48 § stadgar om grundanmälan.

Föreslagen lydelse

den och föreningens stadgar ska fogas, ska anges fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning i fråga om föreningens *styrelseordförande* och *namntecknare* samt sådana eventuella begränsningar av namnteckningsrätten som avses i 36 § 3 mom. Om en person saknar finländsk personbeteckning anges födelsetiden. *Också de övriga styrelsemedlemmarna får uppges i grundanmälan.*

Styrelseordföranden *eller någon annan myndig styrelsemedlem* ska underteckna anmälan och försäkra att *föreningen har bildats med iakttagande av bestämmelserna i denna lag.*

52 §

Ändringsanmälningar

En anmälan ska göras till registret (ändringsanmälan) när en förenings stadgar har ändrats samt när styrelseordföranden, någon annan i registret antecknad styrelsemedlem eller en namntecknare har bytts ut. Vid stadgeändring ska de ändrade stadgarna fogas till anmälan. På uppgörande och undertecknande av anmälan tillämpas vad som i 48 § föreskrivs om uppgörande och undertecknande av grundanmälan. En ändringsanmälan får undertecknas också av en person som är beordrad av den som är ansvarig för att anmälningarna görs. Dessutom får den som har avgått från sin i föreningsregistret antecknade post eller vars i registret antecknade uppdrag har upphört själv göra anmälan om detta.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelsen i 48 § 2 mom. om att andra styrelsemedlemmar än ordföranden och namntecknaren ska anmälas för registrering träder dock i kraft först vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

På avgörande av en klandertalan som gäller ogiltigheten av ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På revision, verksamhetsgranskning, förvaring och tillgänglighet av en slutredovisning

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

samt på behandlingen av slutredovisningen vid föreningsmötet tillämpas denna lag, om slutredovisningen görs upp efter ikraftträdandet.

På skadestånd som baserar sig på en gärning eller underlåtelse som har skett före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Bestämmelsen i denna lag om ansvaret för den som har erhållit tillgångar från en förening som upplöses ska tillämpas på den som har erhållit tillgångar efter ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 14 § i företags- och organisationsdatalagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) 14 § 1 mom. 7 punkten som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

14 §

Ansaret för att anmälningarna görs

Ansvar för att anmälningarna görs

Ansvariga för att en anmälan till registret
görs är

Ansvariga för att en anmälan till registret
görs är

7) för en ideell förening styrelsens ordfö-
rande,

7) för en ideell förening styrelsens *ordina-*
rie medlemmar,

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av religionsfrihetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i religionsfrihetslagen (453/2003) 18 § 2 och 3 mom., 19 § 2 och 3 mom., 20 § 1 och 5 mom. samt 27 § 1 mom. 9 punkten som följer:

Gällande lydelse

18 §

Anmälan om bildande av ett samfund

Till anmälan skall fogas den stiftelseurkund som avses i 9 § samt samfundsordningen. I anmälan skall ingå fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning för styrelseordföranden och dem som tecknar samfundets namn, eventuella begränsningar enligt 36 § föreningslagen av rätten att teckna samfundets namn samt de uppgifter om samfundets stiftare som avses i 4 § 3 mom. Om en person inte har någon finsk personbeteckning skall födelsetiden uppges.

Samfundets styrelseordförande skall underteckna anmälan och försäkra att de där givna uppgifterna är riktiga, att styrelsen motsvarar de krav som avses i 12 § 1 mom. och att namntecknarna är myndiga.

19 §

Anmälan om bildande av ett lokalsamfund

Till anmälan skall fogas eventuella lokala stadgar. I anmälan skall ingå fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning för lokalsamfundets styrelseordförande och dem som tecknar lokalsamfundets namn samt eventuella begränsningar enligt 36 § föreningslagen av rätten att teckna lokalsamfundets namn. Om en person inte har

Föreslagen lydelse

18 §

Anmälan om bildande av ett samfund

Till anmälan ska fogas den stiftelseurkund som avses i 9 § samt samfundsordningen. I anmälan ska ingå fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning för styrelseordföranden och *namntecknarna*, eventuella begränsningar *av namnteckningsrätten* enligt 36 § 3 mom. i föreningslagen *samt de* uppgifter om samfundets stiftare som avses i 4 § 3 mom. i denna lag. Om en person inte har någon *finländsk* personbeteckning *anges födelsetiden. Också de övriga styrelsemedlemmarna får uppges i anmälan.*

Styrelseordföranden eller någon annan myndig styrelsemedlem ska underteckna anmälan och försäkra att samfundet har bildats med iakttagande av bestämmelserna i denna lag.

19 §

Anmälan om bildande av ett lokalsamfund

Till anmälan ska fogas eventuella lokala stadgar. I anmälan ska ingå fullständigt namn, adress, hemkommun och personbeteckning för lokalsamfundets styrelseordförande och *namntecknare* samt eventuella begränsningar *av namnteckningsrätten* enligt 36 § 3 mom. i föreningslagen. Om en person inte har någon *finländsk* personbeteckning

Gällande lydelse

någon finsk personbeteckning skall födelsetiden uppges.

Samfundets styrelseordförande skall under-
teckna anmälan och ge en försäkran som av-
ses i 18 § 3 mom.

Föreslagen lydelse

anges födelsetiden. Också de övriga styrelsemedlemmarna får uppges i anmälan.

Samfundets styrelseordförande *eller någon annan myndig styrelsemedlem* ska under-
teckna anmälan och ge en försäkran enligt
18 § 3 mom.

20 §

Anmälan om ändring och upplösning

En ändring av samfundsordningen för ett registrerat religionssamfund eller av de lokala stadgarna för ett registrerat lokalsamfund samt byte av styrelseordförande och namntecknare för samfundet eller det registrerade lokalsamfundet anmäls skriftligen (*ändringsanmälan*) till Patent- och registerstyrelsen.

I fråga om antecknandet av en ändrings- och upplösninganmälan i registret gäller i tillämpliga delar vad som i 16 § 1 mom. bestäms om registrering av ett religionssamfund. I fråga om att göra och underteckna en ändringsanmälan och avge en försäkran gäller i tillämpliga delar vad som i 18 § bestäms om grundenmälan.

20 §

Anmälan om ändring och upplösning

En ändring av samfundsordningen för ett registrerat religionssamfund *och* av de lokala stadgarna för ett registrerat lokalsamfund samt byte av styrelseordförande, *någon annan i registret antecknad styrelsemedlem och en* namntecknare för samfundet eller det registrerade lokalsamfundet anmäls skriftligen (*ändringsanmälan*) till Patent- och registerstyrelsen.

På antecknande av en ändrings- och upplösninganmälan i registret tillämpas vad som i 16 § 1 mom. föreskrivs om registrering av ett religionssamfund. På uppgörande och undertecknande av en ändringsanmälan tillämpas vad som i 18 § föreskrivs om uppgörande och undertecknande av en anmälan om bildande av ett samfund. En ändringsanmälan får undertecknas också av en person som är bemyndigad av den som är ansvarig för att anmälningarna görs. Dessutom får den som har avgått från sin i registret över religionssamfund antecknade post eller vars i registret antecknade uppdrag har upphört själv göra anmälan om detta.

27 §

Tillämpning av föreningslagen

Förutom vad som bestäms i denna lag iakt-
tas i fråga om ett registrerat religionssamfund
i tillämpliga delar följande bestämmelser om
registrerade föreningar i föreningslagen:

9) bestämmelserna om upplösning av en
förening i 40—42 §,

27 §

Tillämpning av föreningslagen

Förutom vad som bestäms i denna lag iakt-
tas i fråga om ett registrerat religionssamfund
i tillämpliga delar följande bestämmelser om
registrerade föreningar i föreningslagen:

9) bestämmelserna om upplösning av en
förening i 40, 41 och 42 §,

RP 33/2016 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den
20 .